

„LUPTA PENTRU LUMINĂ“

„LUMINA PRIN LUPTĂ“

REVISTA LITERARA

APARE LA 10, 20 ȘI 30 ALE FIE-CAREI LUNI

„CONTROL DE STIL“

„LIBERTATE DE IDEI“

Director, TH. M. STOENESCU.

Prim-Redactor, TH. D. SPERANTIA

Abonamentele încep de la No. 1 al anului respectiv. D-nii abonați care încep primirea mai târziu, sunt rugați să ceară colecția de la No. 1.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
8, Strada Batiște, 8.—București

Scrisorile nefrancate nu se primesc. — Pentru ori-ce răspuns a se adăoga o cartă postală sau o marcă de 15 bani.

PREȚUL ABONAMENTULUI

Pe un an 20 lei
Pe șase luni 10 »
Pe trei luni 5 »

Abonamentele se trimit prin mandat poștal și se plătesc tot-d'a-una înainte.

PREȚUL ANUNȚURILOR

Linia pe pag. 1 și a 4. 30 bani
» pe pag. 2 și a 3 20 »
» în textul revistei 50 »

A V I S

Cine primește două numere consecutive din *Revista Literară*, se consideră ca abonant și prin urmare este rugat a înainta costul abonamentului la administrație. Persoanele care nu doresc a se abona sunt rugate a înapoia numerile imediat la primire, alt-fel li se va pretinde plata lor.

Primitorii numerelor nu pot invoca pretextul că li s'au trimis cu sila, întru cât sunt liberi a le refuza prin același curier care le aduce, având destul timp pentru aceasta în intervalul de 10 zile de la primirea unui număr la actual.

Pentru D-nii abonați :

D-nii abonați care nu ar primi vre-un număr la timp, sunt rugați să anunțe administrația, spre a reclama la oficiul postal respectiv. Neprimirea regulată a revistei, nu se poate invoca drept motiv pentru neplată a abonamentului, întru cât revista apare tot-d'a-una la timp și se expediază cu cea mai mare regularitate.

D-nii abonați care și schimbă locuința, sunt rugați să comunice administrației noua adresă; alt-fel nu e răspundătoare pentru pierderea numerelor.

D-nii abonați sunt rugați să ceară incasatorilor noștri chitanțe tipărite și cu sigiliul administrației, pentru ori ce sumă de bani le-ar încredința.

Sumarul :

<i>Sandu</i> , nuvelă	de d-nul N. R. Niger
<i>Spiritul de ordine</i> , conferință	» G. D. Diamandopol
<i>Boul</i> , versuri	» N. Țincu
<i>Bănci Populare</i>	» P. Popescu-Mușcel
<i>Rizi</i>	» Jenny Ricco
<i>Sonet</i>	» Aurel Iorgulescu
<i>Descântece</i> , culese de	» Răd.-Micșunești
<i>De ziua ta</i> , versuri	» G. Th. Șerbănescu
<i>Adevăratul Poet</i>	de d-ra Maria Laithauser
<i>Strofe</i>	» Jenny Ricco
<i>Din jurnalul unui îndrăgostit</i>	de d-nul Spiru Hasnaș
<i>Am</i> , versuri	» N. Țincu
<i>Șahul și Cerșetorul</i> , poveste	» P. M. Rădulescu
<i>Bogătașul Satului</i>	» Spiru Hasnaș

ORELE DE SERVICIU

Administrația este deschisă în toate zilele de lucru, de la orele 9 a. m. până la 2 p. m., iar redacția de la orele 2 până la 4 p. m. Sărbătorile de la 10 până la 12 a. m.

Pentru cetirea și admiterea materiilor de publicat, redacțiunea a fixat numai ziua de **Mercuri**, între orele 10 până la 12 a. m. în celelalte zile nu se primește *nimeni* pentru cetirea manuscriselor: Autorii să le trimită prin poștă.

Autorii care trimit manuscrise prin poștă, dar cari le iscălesc cu *pseudonime*, trebuie să arate neapărat redacției *numele adevărat* și locuința; altfel nu se vor publica.

PREMII ABONAȚILOR NOȘTRI

NOUTĂȚILE MINUNATE

—Obiecte de prestidigitație, scamatorie, farse, surprize, jocuri de fizică și de societate, articole utile, etc.—

Numai d-nii abonați ai revistei, care vor fi plătit abonamentul la curent pe un an înainte, au dreptul la un rabat de 20 la % asupra prețurilor obiectelor de mai jos. Obiectele alese, dupe dorință, ca premii, în total său în parte, se expediază abonaților, dupe ce vor trimite, împreună cu costul abonamentului, și costul obiectelor alese, scăzând rabatul de 20%. Persoanele neabonate la revistă pot comanda din aceste obiecte, însă fără rabat, ci dupe prețurile din tarif, trimițând costul lor înainte prin mandat postal pe adresa Administrația Revistei Literare, București; iar pachetele li se vor expedia în timp de 15 zile de la primirea comanda și a banilor, timpul cât trebuie să sosească de la Paris. Transportul și vama pentru comanda de 10 lei în sus sunt în sarcina administrației, iar pentru comanda mai mică de 10 lei se va adăoga 1 leu și 35 bani pentru transport. La comandă să se arate adresa clară, și se va nota exact Seria și No. prevăzut în dreptul fie-cărui obiect. Cu ramburs nu se expediază nici o comandă, ci numai cu plata înainte.

Seria A	Leu B.
1. Ghicitorul Minunat. Un joc magic, care ghicește vârsta ori cărei persoane	0,50
2. Sașeul parfumat. Un elegant săculeț parfumat, conținând prafuri pentru parfumatul rufelor. Sașeul	0,75
3. Pastilele Seraiului. Pentru parfumat apartamentele, cutia	0,75
4. Cromograful alb. Este un aparat cu care se poate tipări ori ce scriere necesită a se reproduce în mai multe exemplare. Poate tipări circuli, anunțuri, programe, etichete, conturi, facturi, adrese, buletine, planuri, desemnuri, cărți de vizită, și ori-ce alte scrieri, fără nici o greutate și în cele mai efține condițiuni, așa în cât nu mai e nevoie să alerge cine-va la tipografie, de cât pentru lucrări eminate de mare tiraj. Este indispensabil tuturor cancelariilor publice, și particulare, posedând deja de la mai multe autorități certificate de mulțumire.	

Prețul Formatelor

Format No. 1 mărimea 1 colă hârtie	18,00
" " " " " 1/2 " " "	10,00
O cutie pastă de rezervă, păstrată în cutie de tinichea	5,00
O sticlă de cerneală chimică, violetă	0,80
5. Amicul Vinului, praf pentru limpezirea și îmbunătățirea vinului. Analizat de Institutul de chimie al Ministerului de Interne, prin certificatul cu No. 1566 de la 29 Noembrie 1897.	

Un mare fabricant din Paris a descoperit un nou produs igienic pentru limpezirea și îmbunătățirea vinului, un praf pe care cu drept cuvânt îl putem numi „Amicul Vinului” și care este recomandat cu multă laudă de către d-l Pierre Andrieu chimist-agronom francez, în renumita sa carte „Vinul.”

Amicul Vinului este o substanță cu totul neutră și curată, este cel mai bun și mai ieftin limpezitor; nu conține nici acid salicilic, nici acid boric și nici un corp otrăvitor; nu lasă nici gustul rău, nici mirosul greu al altor substanțe și nu are nici inconvenientele cleiului întrebuițat de mai toți comercianții noștri de

	Leu B.
vinuri, cari, de și cred că cleiului îi costă mai ieftin, totuși se înșală, având în vedere că limpezirea cu clei nu se face bine și face ca vinul să se întinze.	
Praful se vinde în cutii de 30 grame, pentru limpezirea a 30 decalitruri de vin negru sau 20 decalitruri de vin alb. Fie-care cutie are și o instrucție.	
Prețul unei cutii este: 1 leu. Cumpărătorii de la 10 cutii în sus, au un rabat 10%.	
32. Preparatul Misterios, contra beției. Freci buzele paharului cu acest preparat, și bețivul se scârbește de băutura, cutia	0,80
43. Brósca Săltătoare. Pui degetul pe spatele broaștei și ea începe a sări în sus	1.—
75. Aparatul fotografic, svârlind apă. Propui cuiva să îl fotografiezi cu acest aparat. Se așază în fața lui, și se pomenește botezat, în loc de fotografiat.	2.—
81. Amicul Fritz. O statueta în acelaș sistem, aruncând apă sau parfum	3.—
85. Inel aruncând parfum sau apă	1.60
86. Ac de cravată, aruncând parfum sau apă	2.50
89. Țigaretă, acelaș sistem. Poți păcăli pe ori cine, dându-i să și aprinză țigara pe care i-o poți stinge imediat.	2.50
99. Flacon Magic, conținând parfum. Când îl destupă cineva, parfumul se varsă pe mână în mod supărător	0,50
100. Păcălitorul. O jucărie care înțeapă degetul cui nu știe să o deschidă	0,30
108. Panglica diabolică. Te prefaci că te doare stomachul sau că ești indispus; începi să te vaeți; apoi, bagî două degete în gură și începi a trage afară pe gură metri întregi de panglică	0,50
121. Lornionul luminos. Lucește la întuneric. Cel care îl poartă noaptea, nu le e teamă de câini și alte dihanii. Foarte comic	3.—
134. Mama. O cutie misterioasă, pronunțând foarte distinct cuvîntul mamă!!! Acest strigăt de copil, eșind din buzunar, pune pe toți în mirare	4.—
136. Miorlăitorul. Imitează perfect miorlăitul pisicef.	4.—
137. Lătrătorul. Acelaș sistem, imită căinele	4.—

Le t B.	I et B.
13. <i>Pumnalul Mistificator</i> . Te prefaci înaintea cuiva că vrei să te sinucidă. Bagă pumnalul în piept, lama dispare în mâner	3 50
148. <i>Hârtie magică</i> . Această hârtie e astfel preparată că se întrebuițează la o mulțime de combinații curioase. Dacă oferi cui-va o țigară făcută cu această hârtie, imediat la apropierea chibritului, hârtia dispare ca prin minune, lăsând pe fumător cu tutunul pe buze; o păcăleală foarte hazlie. Un pachet	0.50
149. <i>Tabachera Minunată</i> . Oferă o țigară de havană din această tabacheră; dar țigările dispar și în loc ese o mutră neplăcută	2.50
179. <i>Șearpele Articulat</i> . E închis într-o cutie. Când ridici capacul, șearpele iese	2.50
181. <i>Aparatul fotografic cu surpriză</i> . Spui cui-va că vrei să-l fotografiezi. Așezi aparatul în fața lui, și la prima probă iese o maimuță, apoi un porc, și la a treia o altă lighioană	3.—
220. <i>Tubul electric</i> . Arată forța fizică a or-cărui individ	2.50
224. <i>Pst! Pst!...</i> Faci cu el să se întoarcă pe or-cine vrei să-l mistifice	0.80
241. <i>Balonul Misterios</i> . Se ridică în aer, aruncând miș de scântei electrice	0.50
244. <i>Fălcile Măgarului</i> . Poți imita cu ele strigătele măgarului	1.70
245. <i>Rigetul Măgarului</i> , mai perfect	4.—
246. <i>Nechezatul Calului</i> , idem	4.—
247. <i>Cântecul Cocoșului</i> , idem	4.—
281. <i>Batista orchestră</i> . Când te ștergi la nas, faci un șgomot asurzitor	1.50
299. <i>Porcul</i> . Se umflă și grohăie	1.—
301. <i>Balon dirigeabil</i> Il umpli cu aer. Il arunci în spațiu, se înalță și vine de unde a plecat	1.—
305. <i>Praf de stele</i> . Pe flacăra unei lampe sau pe o hârtie aprinsă, arunci puțin din acest praf și îndată vei avea iluzia că plouă stele, cutia	1.—
315. <i>Vinul beut și înapoiat</i> . Dai cui-va să bea vin dintr-un pahar; apoi îi zici: «acum dămi-l înapoi să-l bea și eu». Il duci iar paharul la gură, il acoperi cu o batistă, il bați puțin pe cap și, când ridici batista, vinul e la loc în pahar	1.50
316. <i>Zomby</i> , sau marele vrăjitor, arată tutulor, modul de a descoperi imediat, gândurile cele mai secrete ale persoanelor de or ce vârstă	1.—
327. <i>Destinul</i> . În fie-care plic vei găsi numele, portretul, vârsta și profesia aceleia care se interesează de d-ta. 10 scrisori	2.—
358. <i>Oglinda grotescă</i> . Te arată de o mie de ori mai frumos de cât nu ești	2.—
369. <i>Scândurica hooță</i> . Așezând o monetă pe dansa, poți face să dispară și să reapară, dupe voie	2.—
371. <i>Butoiașul magic</i> . Introduci o monetă în butoiaș, și nimeni nu mai poate s-o scoată, până nu îi știe secretul	1.50
376. <i>Portofoliul magic</i> . Pe o foaie de hârtie rogi pe cineva să scrie în secret o frază cu creion roșu sau albastru. Apoi îi spui să arză sau să rupă hârtia. După două secunde hârtia se reconstitue cu aceiași scriere și culoare	2.50
380. <i>Carnetul magic</i> . Poți face acelaș lucru, reconstituind o carte de joc pe care ai rupt-o și ai lăsat-o în carnet	1.50
381. <i>Zarul misterios</i> . Pui două pălării una peste alta. La comandă, zarul trece dintr-o pălărie în cea altă, fără să o găurească	2.50
386. <i>Farfuriile danțează</i> . Un mic aparat cu care faci să joace farfuriile pe masă	1.50
390. <i>Tava cămătarului</i> . Pui pe această tăviță câteva monete, apoi le răstorni pe o farfurie sau în mâna cui-va. Pentru mirarea tutulor, monetele sunt de două sau trei ori mai multe de câte ai pus	2.—
397. <i>Cuțitul magic</i> . Cu acest cuțit poți să-ți tai mâna sau brațul, fără să curgă sânge	2.—
405. <i>Privighetoarea americană</i> . Cu acest mic instrument, introdus în gură, se poate imita lesne cântecul păsărilor. Cutiuța cu 5 bucăți	1.25
405. <i>Pălnia miraculoasă</i> . Din acest vas poți face să curgă apă sau vin, dupe ce cu toate acestea ai arătat că în vas nu era nimic	2.—
418. <i>Șorecele</i> . Pui acest șorecel pe mână. El va pleca spre d-ta. Il pui într-o pălărie, va ieși	1.—
423. <i>Damele maimuțe</i> . Arată jocul care conține damele. Apoi închide jocul. Când il vei deschide, damele s'au schimbat în maimuțe	0.50
426. <i>Ventrilocul</i> . Ținând acest aparat în gură, vorba ți se aude ca la o distanță de 20 metri; strigând pe cineva care este alături de tine, i-se pare că e chemat de un glas subteran	1.—
435. <i>Vasul scamator</i> . Cu acest vas faci să dispară or ce obiecte, inele, monede, etc.	3.—
440. <i>Intorsătorul ceasornicului</i> . Ții acest aparat în mână și ceri cui-va ceasornicul, apoi te faci că vrei să-l întorci, înorcându-l, aparatul face așa șgomot, că stăpânul ceasornicului țipă de teamă că i la-l stricat	1.20
442. <i>Aprinzătorul dracului</i> . Ceri o luminare aprinsă și o stingi, apoi treci mâna pe de-asupra fițului și ea se reaprinde	1.50
446. <i>Panglica ruptă</i> . Tai o panglică și o faci imediat să se lipescă la loc. Bucata	1.—
448. <i>Basmau Cameleon</i> . Arăți o basma roșie, apoi frecând-o în mână, devine albă, apoi bleu, și în urmă dispare cu totul	3.20
449. <i>Cutie misterioasă</i> . În această cutie faci să dispară un voiajor	1.—
452. <i>Paița electrică</i> . Umblă, sare, joacă, fără sfârșit sau sarmă	1.40
486. <i>Bagheta magică</i> . Frecei bagheta cu batista, pronunțând câte-va cuvinte cabalistice. Apoi, ținând mâinele la 20 c.m. de extremitățile baghetei, aceasta rămâne suspendată, se mișcă singură în stânga, în dreapta, în sus și în jos	2.—
493. <i>Mijloc de a proba că de 2 ori 3 fac 4</i>	0.30
494. <i>Mijloc de a proba că scăzând 10 din 10 rămâne 10</i>	0.30
500. <i>Vasul cu inelul</i> . În acest vas faci să dispară un inel sau o monetă de 50 bani	3.—
501. <i>Binoclu grotesc</i> . Privind persoanele prin el, le vezi foarte mucalite	2,80
511. <i>Țifrele miraculoase</i> Amesteci cifrele 1, 2, 3, 4, cum vrea cineva, și dai să le închidă într-o cutie formând o sumă oare care, și închide capacul. Cu ajutorul unui tub, poți ghici ce sumă a format	3.20
512. <i>Cap de mort supus</i> . Se lasă și se ridică pe o sfârșit și răspunde la toate chestiile	3.—
922. <i>Carnetele Cinematografice</i> . Compuse din felurimi de portrete, care răsfoite repede cu degetul, arată foarte frumoșe vederi sau scene în mișcare	1.50
923. <i>Canțonete</i> , scene comice, dueturi, bucăți de operă, etc. cu cuvinte fanțușești, .. bucata	0,70
O serie de 12 bucăți diferite	6.—
924. <i>Monoloage</i> dramatice și comice, franceze, diferite, bucata	0,70
O serie de 12 monoloage	6.—
1087. <i>Săltărețul</i> . Un charaghios, care sare de îndată ce-l pui pe masă	0.50
1100. <i>Ace de cravată cântătoare</i> . Păsări, cocoși, câini, cap de mort mișcând fălcile, bucata cu aparatul	3.75
1105. <i>Broșă de damă</i> , cu pasăre cântătoare	7.—
1219. <i>Telefon de apartament</i> . Se poate vorbi din diferite odăi la mare distanță	0.75
1222. <i>Evantaliu magic</i> . Acest evantaliu se poate sfărâma și dregă imediat la loc, sub ochii privitorilor	4.50
1235. <i>Portmoneul cu secret</i> . Foarte bun pentru cine voește să nu îi umble nimeni în pungă	3.50
1254. <i>Binoclu diabolic</i> . Vede foarte curios	1.—
1265. <i>Reproducerea gravurilor</i> . Se poate reproduce gravurile de pe ilustrații pe lemn	0.50
1267. <i>Microscopul</i> , mărind obiectele de 500 ori	3.—
1270. <i>Păsărarul</i> . Un aparat care se învârtește	

Lei B.

și imitează cântecul paserilor. Bun pentru a învăța paserile să cânte 0.70

1274. *Briceag american*, coprizând 7 unelte diferite: 1) un cuțit de oțel, 2) un ferăstrău, 3) o limbă de tăiat, 4) un tirbușon, 5) un decimetru cu indicațiuni pe milimetre, 6) o balanță cântărind de la 1 până la 5 kilo, 7) un diamant pentru tăiat sticlă. 3.—

1283. *Fantoscopul X*. Aparatul Roentgen în miniatură. Cu acest aparat îți poți vedea, prin degetele transparente, oasele mâinii 1.20

1286. *Aparat Fotografic*, complet cu toate accesoriile și instrucțiã, spre a lucra foarte ușor, reproducând fotografiile de 7 c. m. 9.—

128e. *Revolver vaporisator*. Te faci că împuști pe cine-va, și în loc de glonț, îi arunci parfum 7.—

1319. *Oceanul de buzunar*. Lentilele lui se pot adapta la baston, umbrelă, etc. Foarte bun pentru cine călătorește vara 4.—

1555. *Carnet de broderii*. Conținând 16 modele de broderii diferite și în colorii 0.50

1579. *Toc de scris explosiv*. Îl dai cui-va să scrie, și el face explozie 3.—

Seria B

Jocuri de Societate, de salon și chestiuni

Toate aceste jocuri sunt foarte distractive și pot anima societatea mai multe seri pe rând, procurându-i cea mai frumoasă petrecere.

Fie-care joc este însoțit de instrucțiã sa și de notițe explicative

Pentru zile de nume, ele pot servi ca cele mai frumoase și plăcute cadouri, mai ales că sunt lucrate de fabricantul lor cu o acuratețe exemplară, și cele mai multe așezate în cutii elegante.

Lei B.

1. <i>Agata și Bernardin</i>	bucata	1.50
2. <i>Allo</i>	"	3.—
3. <i>Apolonius</i>	"	1.—
4. <i>La revedere</i>	"	1.75
5. <i>Ineiu Mefisto</i>	"	—50
6. <i>Bebe doarme, bebe s'a deșteptat</i>	"	—30
7. <i>Cuția misterioasă</i>	bucata	1.50
8. <i>Bouci-Boula</i>	"	—75
9. <i>Globul indian</i>	"	—90
10. <i>Brățara Mefisto</i>	"	2.50
11. <i>Carnetul magic</i>	"	1.10
12. <i>Jocul pătratului</i>	"	—90
13. <i>Cărțile schimbătoare</i>	"	—75
14. <i>Cărțile luminoase</i>	"	2.—
15. <i>Casse-tête chinezesc</i>	"	2.50
16. <i>Ce se vede în nori</i>	"	—40
17. <i>Cercurile învățitoare</i>	"	—40
18. <i>Capra și varza</i>	"	1.20
19. <i>Cometa</i>	"	1.50
20. <i>Jocul crucei</i>	"	1.—
21. <i>Cubul dracului</i>	"	2.25
22. <i>Dama caprițioasă</i>	"	1.—
23. <i>Arată-mi pe E.</i>	"	1.—
24. <i>Fotografia modernă</i>	"	—75
25. <i>Doi încăpățânați</i>	"	—75
26. <i>Deviza lui Jacques</i>	"	—75
27. <i>Șalul Dracului</i>	"	1.50
28. <i>Incurcătura coporalului</i>	"	3.50
29. <i>Steaua prizonieră</i>	"	—76
30. <i>Enervantul</i>	"	1.—
31. <i>Echilibru european</i>	"	1.50
32. <i>Echipagiul sfărâmat</i>	"	1.—
33. <i>Păstrează-mi secretul</i>	"	1.25
34. <i>Oglinda misterioasă</i>	"	1.50
35. <i>Jocul broaștelor</i>	"	1.—
36. <i>Ceasornicul instelat</i>	"	2.—
37. <i>De necrezut</i>	"	1.—
38. <i>Jocul arab</i>	"	1.—
39. <i>Labirintul</i>	"	3.—

Lei B.

40. <i>Vărul Tirelibudin</i>	bucata	1.10
41. <i>Măgărușul</i>	"	—30
42. <i>Nodul Serpantei</i>	"	—50
43. <i>Nodul Gordian</i>	"	—75
44. <i>Nodul Kabył</i>	"	—90
45. <i>Octogonul</i>	"	—90
46. <i>Oul lui Columb</i>	"	1.25
47. <i>Ombrașcopul</i>	"	3.—
48. <i>Umbra mâinilor</i>	"	—75
49. <i>Trece-ea timpului</i>	"	1.25
50. <i>Poligraful</i>	"	4.—
51. <i>Puntea d'Avignon</i>	"	1.25
52. <i>Puntea Dracului</i>	"	2.—
53. <i>Portofoliul cu surpriză</i>	"	—75
54. <i>Prizonierul bastiliei</i>	"	3.—
55. <i>Fluturile captiv</i>	"	1.50
56. <i>Patru indocili</i>	"	1.25
57. <i>Patru cerșetori</i>	"	—75
58. <i>Patru soareci</i>	"	1.52
59. <i>Câte-va farse</i>	"	3.50
60. <i>Chestia astronomică</i>	"	—50
61. <i>Chestiile zilei</i>	"	3.—
62. <i>Chestia epurelui</i>	"	—75
63. <i>Chestia romană</i>	"	—50
64. <i>Chestia săbiilor</i>	"	—50
65. <i>Reduta</i>	"	—60
66. <i>Razele X</i>	"	1.25
67. <i>Secretul cufărarului</i>	"	3.—
68. <i>Spirala</i>	"	—50
69. <i>Sentinelele</i>	"	3.50
70. <i>Stella</i>	"	2.—
71. <i>Surprizele</i>	"	1.—
72. <i>Taquin</i>	"	1.25
73. <i>Taquin Janus</i>	"	1.50
74. <i>Toton echilibrat</i>	"	3.—
75. <i>Jocul triunghiului</i>	"	1.—
76. <i>Trei inseparabili</i>	"	1.—
77. <i>Gele trei găște</i>	"	—50
78. <i>Înșelătorul ochiului</i>	"	3.—
79. <i>Voiajul periculos</i>	"	4.—
80. <i>X. misteriosul</i>	"	3.—
81. <i>Zig-zag</i>	"	2.—
82. <i>Folioscopul</i>	"	1.50
83. <i>In jurul oalei</i>	"	6.75
84. <i>Ayo</i>	"	3.—
85. <i>Cabriola</i>	"	2.—
86. <i>Vênătorii</i>	"	3.75
87. <i>Drumul de ter</i>	"	18.—
88. <i>Lupta navală</i>	"	15.—
89. <i>Calul alb</i>	"	3.—
90. <i>Congo</i>	"	4.50
91. <i>Joc de curse</i>	"	5.—
92. <i>Stingătorul</i>	"	5.—
93. <i>Jocul Fermei</i>	"	2.—
94. <i>Exploratorii</i>	"	24.—
95. <i>Furet</i>	"	18.—
96. <i>Go-bang</i>	"	4.50
97. <i>Golful</i>	"	9.—
98. <i>Halma</i>	"	4.50
99. <i>Hippodromul</i>	"	7.50
100. <i>Jocul Găștei</i>	"	6.—
101. <i>Jobard</i>	"	12.—
102. <i>Meli-Melo</i>	"	2.—
103. <i>Ludo</i>	"	4.50
104. <i>Edenul</i>	"	6.75
105. <i>Pescuitul</i>	"	7.50
106. <i>Pescuitorii</i>	"	4.50
107. <i>Plimbarea militară</i>	"	16.—
108. <i>Cadrilul</i>	"	3.75
109. <i>Vulpea</i>	"	5.—
110. <i>Reversi</i>	"	3.—
111. <i>Lăcusta</i>	"	4.—
112. <i>Steeple-chase</i>	"	9.—
113. <i>Totonul Parisian</i>	"	3.30
114. <i>Tramwayul</i>	"	2.50
115. <i>Triumful</i>	"	10.—
116. <i>Voiaj la Pekin</i>	"	6.75

„LUPTA PENTRU LUMINA“

„LUMINA PRIN LUPTA“

Revista Literară

APARE LA 10, 20 și 30 ALE FIE-CĂREI LUNI

„CONTROL DE STIL“

„LIBERTATE DE IDEI“

DIRECTOR, TH. M. STOENESCU.

PRIM-REDACTOR, TH. D. SPERANTIA.

Articolele nepublicate nu se
înapoiază.

Scrisorile nefrancate se refuză.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
STRADA BATIȘTE, 8.—BUCUREȘTI

Ziarele care ar reproduce ar-
ticolle din revistă, sunt rugate
a arăta acesta în josul artic-
lelor.

SANDU

— Nuvelă —

(Urmare)¹⁾

XI

De unde era, la un moment, hotărârea de-a se amâna plecarea pe a doua-zi dimineață, să primi și de gazde o contră propunere, pentru pornire dupe o imediată gustare ușoară.

Masa se improvază, în adevăr, numai de cât cu mâncări reci, șampania curse cu belșug și trăsurile traseră la scară, una dupe alta, deși primi fie-care sarcina de călători.

Pe când Cliveanu își desprindea din cuer pardesiul, simți înapoia lui o răsuflare ușoară. Se întoarse repede.

— Nu uita, domnule Cliveanu, promisiunea, îi șopti Aurelia, pe buze cu cel mai dulce zîmbet, de astă-dată de multe zicător.

— Nu, doamnă, fiți sigură...

— Fiind-că cumnații mei îți fac onoarea de-a te lua în trăsura lor, nu uita și recomandațiunea mea, mai zise c'un ton ironic.

— Este, în adevăr, o onoare pentru mine, că mă bucur de prietenia d-lui Velicu Voicovici...

— Ah! nici odată nu 'ți place orî nu vrei să fii complect... La revedere... grăbește-te, să nu fii așteptat...

Nicola, cum îi văzu că es împreună, încruntă din sprincene. Totuși, bucuros că scapă de Cliveanu, îi strânse mâna cu putere, în loc de prieteșug.

Cea din urmă trăsură porni, în fine.

La ușa de intrare, stătură un moment față în față, bărbatul și soția, măsurându-se cu priviri ascuțite: rămăseseră iar singuri. Monotonia avea să urmeze, întreruptă numai de certurile ce izbucniau și mai cu înverșunare între amândoi, de la un timp încoace.

¹⁾ Vezi No. 6 din acest an.

Orî cum, ajunsese monotonie și felul acestor certuri.

— Ei, 'ți-a plăcut judecătorul, Aurico? îi zice Nicola cu'n rinjet uricios.

— Ești nebun ca tot deauna... îi răspunse ea cu o privire de dispreț și intră.

Ei, dupe dînsa. Avea de descărcat ciuda întâmplării de la Posmoșani cu vetalul și focul geloziei din câteva ore.

Dupe câte-va minute cearta se învenină la culme. Nu mai erau oameni, ci două fiare gata să se sfășie, mușcându-se de o cântă numai cu vorbe și blesteme, în calitatea lor și de oameni.

În cele de pe urmă, ajunseră a'și arunca în sarcină omorul copilului și se potoliră numai când Nicola, c'un accent de adevărată spaimă, strigă:

— Ne învinovățim unul pe altul și nu ne gândim că diavolul de judecător a venit poate pe la noi, unde va fi bănuît crima noastră...

Aurelia rămase o clipă încremenită.

Cum 'i-a putut trece lui Nicola prin minte o asemenea putință?

Dar impresiunea neplăcută trecu la moment.

Aurelia aruncă lui Nicola o sdrobotoare căutătură de dispreț și fugi în odăea ei.

Întăiul plan al lui Cliveanu, într-o cât-va ciudat, fusese să devie amantul Aureliei, care-i plăcuse ca pentru o cucerire ușoară, să se folosiască însă de aprinderea ei și s'o aducă până la a'și mărturisi crima.

Era mai mult omul și prea puțin magistratul în planul acesta.

Timpe de trei zile dupe petrecerea de la Vizurenii se puse a'și medita mai cu serioșitate planul.

Felul cum se despărți acasă la Velicu Voicovici, dupe șosire; cum fu primit a-doua-zi la vizita de mulțămire; aluziunea în de-a

juns de directă a d-nei Voinescu, tot în aceea zi, la Speranța și la el cu privire la impresiunile plăcute cu care a rămas, de sigur, și unul și altul, din petrecerea trecută, îl pușeră pe gândul că trebuia să hotărască a se arăta ca pretendent.

Recunoștea că Speranța îi intrase la inimă. Prin urmare trebuia să modifice planul de demascare a Aureliei ca criminală.

Pentru aceasta, își păstrase față cu ea porțița de intrare: chipul în care îi ascultase destăinuirile de femei nenorocită și promisiunea ce-i făcuse că se va mai duce pe la Vizurenii.

Va prefăce o atitudine de curtenitor, ênsă în de ajuns de respectuos, și va căuta cu cât mai mare grabă să pregătească scena cu care să-l dea lovitură.

I se ivia iarăși apoi nedumerirea cum să facă, să nu piardă bună-voința lui Velicu Voicovici?

Când va fi adunat toate dovezile, să-i destăinuie oare situațiunea îngrozitoare a fratelui și cumnatei lui?

Se opri să cugete mai mult asupra unei așa de delicate cestiuni.

Cunoștea, său mai drept, era aproape încredințat de onestitatea lui Velicu; destăinuindu-i ênsă un secret profesional, nu-i va cere dênsul cruțarea numelui familiei? Va fi în de-ajuns de tare să sufere lovitură? Il va mai primi ca ginere?

Își strânse capul între mâni, căci simți că par'că amțește...

De ce-l plăcuse Speranța?

Nu era, în adevăr, pasiunea care te face să treci peste anume scrupuluri! Era, ori cum, dorința unei așezări bunc, era simpatia, era în fine ideea deja înfipțită în cuget și pornită spre inimă.

La urma urmei, dacă va vedea că nu se împacă datoria de magistrat și întru cât-va ambițiunea lui, cu proiectul de căsătorie, va renunța la acest proiect și va urma tot calea lui singuratecă, cu adevărat hotărât de astă dată să nu se mai plece ispititoarelor îndemnuri la însurătoare.

Cliveanu aflase de la d-na Elena Voicovici că vărul dupe mamă al Aureliei se numește Anghelachi Spiropol și adresa prăvăliei lui din port, la Galați.

Porni dar, a patra zi dupe Vizurenii, la Galați, și se duse de la debarcader, de a dreptul la acesta în prăvălie.

Spiropol era mai mult un depozitar de mărfuri ale câtorva Case din străinătate, pentru desfacere, pe garanția lui, la negustori cu mărunțișul și, ce e drept, o dusesese cu față curată până acum.

Nu făcuse avere, ênsă putea trăi cu înlesnire și la timp de nevoie să se găsească cu câteva părălute de-oparte.

S'ar fi săltat el și ar fi ajuns mare negustor cu toptanul, pe seama lui, dacă l'ar fi ajutat Aurelia Voicovici, căreia îi adresase de câte-va ori plecată rugăminte.

Mândra parvenită nu-i întinsese ênsă mâna de ajutor și din cauza acesta îi păstra în inimă o mare ură.

Mai ales, de la moștenirea ce căzuse ca din cer peste copilul ei adoptiv, ura aceasta i se mărise și bucuros i-ar fi făcut vr'un neajuns dacă i-ar fi fost cu puțință.

Cliveanu, fără să știe, pica în calea unui bun izvor de informațiuni.

Se înfățișă d-lui Spiropol, mai întâiu ca voină să cumpere câte ceva.

— Nu vând «în detaliu», domnule, îi răspunde neguțatorul...

— Așa? Îmi pare rău... Cu toate astea prăvălia 'ți-e plină...

— Firește, fiind-că abia am primit marfa. Și-i lămuri ce fel de neguțator era, apoi, îi zise, privindu-l drept în ochi.

— Dar n'ai venit d-ta, pentru cumpăratură, domnule.. Alt-ceva te-a adus la mine, și mă mir ce.

Privirea lui Spiropol era plină de neîncredere și de bănueli rele.

— Cunosc pe rudele d-tale, domnule Spiropol, se hotărî atunci Cliveanu să deschidă focul.

— Rude? N'am rude. Său mai drept, aveam. N'au voit ênsă să mă mai cunoască și le-am uitat și eu...

Cliveanu își dădu seama de câtă supărare era în cuvintele lui și merse mai de-a dreptul la țintă.

Scoase din portofel o carte de vizită și i-o întinse.

Spiropol o luă, citi numele și calitatea oficială a persoanei, apoi câtă cu un fel de sfilă la judecător.

Cât să fie omul de cinstit, cuvântul acesta „judecător de instrucție“, prezintat așa pe neașteptate, îl pune pe gânduri.

— Cu ce vă putem servi, domnule Judecător?.. întrebă el, salutând și rămênând cu capul descoperit... Poftiți de ședeți...

Cliveanu urmă întocmai și se descoperi și el.

— Domnule Spiropol, merg la țintă fără nici un ocol. V'am spus că cunosc o rudă de-a d-v. O cunosc ênsă ca judecător și nu pe deplin. D-na și d-nul Nicola Voicovici s'au făcut vinovați de-o faptă oare-care, așa că justiția trebuie să se amestece. Pentru a veni în ajutorul justiției vă rog să aveți bunătate a'ml povesti trecutul doamnei Aurelia și ce știți și despre d-nul Nicola.

Cliveanu observă ce mulțumire scilipi în ochii lui Spiropol.

— Domnule judecător, ve voiți spune tot ce știu răspuse el și vă rog, să credeți în cele ce veți auzi, fiind-că am fost amestecat în multe întâmplări ale familiei. Vând cu «de ridicata», cântăresc cu sutele de oca, dar drept, până la dram.

Cliveanu se înclină și zîmbi.

— Aristide Serghiadis, tatăl cucoanei Aurelia, era Kefaloniot și a venit în România fără să știe de ce să se apuce. Nu pot spune cum și ce fel a intrat ca funcționarăș la marea casă de grâne din Brăila Sgardelli și Comp. Aci sa format și de aci a plecat să'si cerce norocul ca arendaș, și norocul nu i s'a pus d'a curmezișul; s'a însurat cu mama Aureliei, vară cu mine, o orfană aproape părăsită de familie, dar în care a găsit o femeie foarte cum să cade, sârmana, bună, harnică și miloasă. 'I-a fost lui Aristide și de mai mare noroc, fiind-că în toate întreprinderile în care s'a aruncat, a avut încurajarea ei și isbândă cum rar se vede. Așa a ajuns să cumpere Vizurenii din județul Brăila, când li s'a născut Aurelia, piaza lor cea rea. Poate că a fost și vina lor, fiind-că n'au știut cum s'o crească, poate că a semănat cine știe cui din familie, vorba este că fata s'a făcut mare, foarte caprițioasă, înfumurată și liberă în apucături de cochetă. Domnule Judecător, urmă Anghelachi, dupe câte-va clipe, s'ar părea de necrezut, cum într'un an cele mai mari averi pot să se surpe din a-nume împrejurări independente de voința și de chibzuința omului. E de-ajuns numai să se facă o spărtură, într'un moment de zăpăceală. Aurelia a făcut spărtura aceasta, cu caracterul ei blestemat... Lăsată prea fără nici o veghiare, s'a dat în dragoste c'un fel de argat ce avea tată-său, un tînăr de pe la cancelaria moșiei, cu care a și fugit într'o bună zi. Până să li se dea de urmă, biata muma ei a murit. Când s'a întors, părăsită de amant, era în poziție. Tată-său n'a vrut s'o primească. M'am pus la mijloc, arătând lui Aristide o cale de scăpare, a onoarei familiei și el a primit. Cunoșteam pe Nicola Voicovicî, care venia adese ori în Galați ea trimis al lui frate-său Velicu, pentru afaceri de-ale acestuia. Era un om setos de-a ajunge și sătul de-a fi aproape servitor lui Velicu, pe lângă care, ca frate mult mai mic, crescuse fără să fi voit să învețe. Cu firea ce-i cunoscuî cu încetul, mă încredințai că e omul care nu era să se uite la întâmplarea Aureliei. Până să fac ênsă târgul cu el, până să hotărîm pe Aurelia mai ales să primească de bărbat pe Nicola, până să nască ea apol copilul, a trecut un an și ceva, în care timp

Aristide Serghiadis, supărat, zăpăcit, a avut afaceri de grâne care aproape l'au pierdut. A trebuit să ipoteceze moșia pe o jumătate milion, căci valoarea ei crescuse la două milioane în cinsprezece ani, și cu banii luați să facă față onoarei comerciale. De inimă rea s'a îmbolnăvit sârmanul și aproape-aproape să moară. Atunci a rugat-o cu lacrimi pe fie-sa să ia pe Nicola Voicovicî, ca de-a fi să moară, să o știe măritată c'un om cel puțin activ și priceput, care era o garanție pentru el, ca tată, că nu va înamoli moșia. Intre acestea, tot în urma mijlocirii mele pe lângă Velicu Voicovicî, acesta 'și-a luat asupra să scoată moșia de sub ipotecă și să se constituie tovarăș cu Nicola, ceea ce Aristide o primi ca o bunătate a lui Dumnezeu, de oare-ce marea valoare a lui Velicu o cunoștea. Ast-fel s'a făcut căsătoria, iar dupe o lună bietul nostru Aristide se duse din lumea asta, în care viața omului este o luptă fără încetare.

— Dar copilul? întrebă judecătorul.

— A! da, uitasem, vezi? Imediat ce s'a născut, l'am îndepărtat și l'am încredințat surorii mamei Aureliei, abia măritată de curând, cu jurământ de-a nu spune Aureliei nici odată secretul acesta.

— Mă rog, o lămurire, căci mă pierd, zise Cliveanu zîmbind. Câți ani avea Aurelia, la întâmplarea cea neplăcută?

— Cinsprezece ani.

— Numai? Timpurie emancipare. Atunci dar sora mamei sale trebuia să fi fost cu mult mai mică, de cât soră-sa?

— Cu mult mai mică, dar s'a măritat ca fată deja matură, cu doi ani înainte de întâmplarea Aureliei.

— Bine. Și Aurelia nu a știut și nici nu știe că-i trăește copilul?

— Nu. Ce se întâmplă ênsă? Moare această soră a mume-si, oticoasă, biata, la vr'o câte-va luni dupe bărbatul ei, înecat în Dunăre. Atunci eu am luat copilul și l'am dus Aureliei, rugând-o să-i fie milă și să crească pe vărul ei, pe fiul mătușe-si... Mai drept, pe copilul ei propriu...

— Va să zică era însuși copilul ei! murmură judecătorul. Și era mare de ani.

— Avea vr'o doi ani numai... L'a primit cu greutate, dar pe urmă am auzit că începuse a'l iubi.

— D-ta nu te-ai mai dus pe la Vizurenii să vezi copilul?

— Nu; m'am răcit de ei, fiind-că, la o nevoe mare ce-am avut, le-am cerut un împrumut și m'au refuzat. Nevrînd să mai mijlocesc și pe lângă Velicu, 'i-am lăsat pe toți în pace și m'am făcut uitat. Au trecut ani la mijloc, domnule judecător, până când iar

le-am apărut în cale și tot spre binele lor. Intr'o zi sînt chemat la Consulatul Englez de-acî, unde mă întrebă că ce s'a făcut un copil cu numele Sandu al lui Iani Conduriotis, misit de grâne?... Am dat informațiunile, foarte surprins. Imediat mi se spuse că un domn Papamaltopol, supus englez din Alexandria în Egipt, a încetat din viață. Prin testamentul depus la consulatul englez din acel oraș a lăsat averea lui întregă de 120.000 mîl lire sterline copilului Sandu Conduriotis.

— Fusesse declarat copilul Aureliei, ca fiu legitim al lui Conduriotis și al soției lui?

— O ! da... Tóte le făcusem în regulă.

— Nu era în testament nici o clausă particulară ?

— Ba era : venitul să se capitalizeze până la majoritatea copilului și capitalul să rămână la Banca engleză din Cairo, până la acea epocă. In cas de va fi murit copilul, jumătate din sumă să o ia părinții, iar jumătate să se dea Universității din Atena.

— Acum, încă o întrebare, domnule Spiropol. Cine era acel domn Papamaltopol ? Mie mi s'a spus că fratele tatălui copilului... Al cui frate ? al tatălui natural, ori fratele lui Conduriotis ?

— Așa s'a spus în public și nici Velicu Voicovici nu știe alt-fel. De altminte-velea, nici nu s'a interesat. Papamaltopol era nimeni alt de cât tatăl natural al lui Sandu, acela care fugise cu Aurelia, acela care o părăsise dacă a văzut că Serghiadi nu i-o va da de soție cu o zestre bună. Eă întreținusem cîva timp corespondență cu el, — care o și păstrez încă, — eă îi spusese ce devenise copilul și că era adoptat de fosta lui amantă, acum măritată. Nu'mi pot da seama cum s'a deșteptat în acel om dragos'ea pentru copilul pe care nu'l văzuse nici-odată; nu știu pentru ce nu m'i-a mai scris, pentru ce nu m'a pus în curent cu intențiunile lui. In deajuns e că faptul s'a petrecut și că copilul va avea, la majoritatea lui, o avere frumoasă, a sa proprie.

— Încă ceva. Te rog să nu fii obosit. Numele lui Papamaltopol n'a făcut-o pe Aurelia Voicovici să bănuiască realitatea ?

— Nu, fiind-că acesta, pe cînd era în țară purta alt nume, Simonidi. De ce și 'l va fi schimbat, în Egipt, nu știu, — nu 'm'i-a lămurit în nici una din scrisorile lui.

— Așa că Aurelia este încredințată că un frate al lui Conduriotis, — frate cu alt nume, — a lăsat moștenirea?...

— Da, — și nimeni, afară de mine nu cunoaște adevărul.

— Câți ani sunt de la acesta ?

— Doi ani și ceva.

— In privința purtării Aureliei, după mărțișul ei, nu mai știi nimic ?

— Nimic, fiind-că, după cum v'am spus, nu m'am mai interesat de dînsa.

— Vă mulțumesc, domnule Spiropol și vă rog ca, de va fi nevoie, să vă osteniți până la Parchetul din Brăila, în cas de veți fi citat...

— Nu 'm'i e permis să întreb de ce ?

— Încă nu vă pot spune.

Prânzîră la o ospătărie grecească din port și apoi se despărțiră bunî prietenî.

Caracterul lui Spiropol plăcuse lui Cliveanu și el pusese simpatie neguțătorului.

(Va urma)

N. Rădulescu-Niger.

SPIRITUL DE ORDINE

— In *Economia Rurală* —

Conferință ținută la Societatea Agrară, a marilor proprietari, în ziua de 26 Februarie.

Domnilor,

Subiectul despre care 'm'i-am propus să vă vorbesc, *spiritul de ordine în economia rurală*, mă preocupă de cîți-va ani. Inșă trebuie să vă mărturisesc, că în afară de oare-cari generalități, nu am găsit, sau pôte n'am știut să caut, materialul necesar pentru ca să vă pot presenta un studiu în strictul înțeles al cuvîntului *ordine*.

De aceea sunt silit să viă astă-đi înaintea d-v., nu cu o lucrare, ci cu resumatul citor-va observațiuni, cari, mă tem că nu vor justifica în deajuns cerințele unei conferințe de importanța celor ce s'aă ținut până astă-zî la această societate.

Intențiunea mea este ca să atrag atențiunea d-voastre asupra unuia din relele ce zădărnicește progresul agriculturii noastre, reă care de multe ori trece neobservat și care se numește *dezordine*.

Domnilor,

Ceea ce m'a făcut să mă opresc asupra acestui subiect, este faptul că pe mine dezordinea nu numai mă contrariază, dar mă face și să sufer. Sistemul meu nervos se revoltă ori de cîte ori este pus în contact cu ea. Simt aceleași crispațiuni nervoase cînd mă affu într-o cameră în dezordine, cînd trebuie să caut o carte într-o bibliotecă încurcată, cînd privesc o gospodărie fără rînduială, ca și atunci cînd întâmplarea mă pune în fața unui om cu mintea dezordonată. Poate că impresiunile mele să fie datorite unui fel de idiosincrasie, nu știu; ceea ce știu este, că în asemenea ocașiuni am impresiuni foarte dezagreabile.

Omul are, de sigur, născut într'insul un

spirit de ordine relativ, care îl călăuzeste și îi regulează oare-cum viața. Sunt în lume și oameni cari, obsedați de un ideal, de urmărirea unui țel sau preocupăți de o idee mai mult sau mai puțin fixă, rămân streini de ori-ce noțiune de ordine. Uitarea aceasta de sine e, pînă la un oare-care punct, ertată aceloră, cari. cum am zis, urmăresc idealuri mari. În creerul acestor oameni aș loc deplasări de celule, turburări, dacă voiți, în detrimentul ordinii, însă turburări de acelea care nu întunecă mintea, ba poate cite o dată face să nască genii. Dar nu de aceste excepțiuni ne ocupăm noi.

Pe noi ne interesează omul cu minte sănătoasă, în adevăratul înțeles al cuvîntului, sau mai bine zis cu mintea limpede, — acei oameni cari trăesc în atmosfera în care razele științei luminează și încălzesc fără să ardă.

Dar să venim la subiect și să ne întrebăm: ce este ordinea?

În filosofie cuvîntul ordine înseamnă dispozițiunea regulată și uniformă a unui întreg, a elementului unui tot. Natura este, de sigur, cel mai mare întreg și elementele ce o compun sunt perfect ordonate. Observați natura fizică, unde ordinea este mai vizibilă; succesiunea constantă a fenomenelor, basată pe legea causalității, *aceleași cauze produc aceleași efecte*, ce este alta de cît demonstrațiunea ordinii în natură? Știți că natura se guvernează de legi strict matematiceste ordonate, de la cari nu se pôte abate. Cea mai mică deviație de la aceste legi, periclitează existența unora din elemente; și fiind-că nimic nu se perde în natură, acele elemente sufer transformări și, în urma unor anumite fenomene, sunt chemate să reintre iarăși în ordinea generală.

Această ordine și armonie în fenomenele naturei, a făcut pe unii filosofi să dică, că Universul nu poate fi produsul hasardului, ci este o organizație înaltă, în vederea unui ideal superior.

Să vedem acum *viața* din punctul de vedere al ordinii.

Viața, mai presus de ordinea fizică, este supusă, în mare parte, la manifestațiunile și legile materiei. Cu toate acestea nu se poate reduce la o ordine absolut mecanică, ca și cum ar fi o resultantă sau o consecință geometrică, fiind-că ea desfășoară o energie internă spontană, care poate fi regulată sau capricioasă, armonioasă sau variată. Omul este supus legilor naturei, care domină o mare parte a activității interioare; dar, prin sensibilitatea sa, prin legăturile sale fiziologice, în fine prin înțelepciunea sa, este supus la un dublu determinism fizic și logic.

Aceste cite-va definițiuni cunoscute dv.

le-am făcut pentru a putea trage conclusia, că omul trebuie să fie ordonat, atât fizic cît și intelectual și moral.

Și acum, ca să ajungem la ceea-ce ne preocupă, să vedem dacă științele în general și agricultura în special sunt supuse ordinii.

Ca să dăm o definițiune științei, vom zice că știința este un sistem de adevăruri coordonate, de unde rezultă că excepțiunea dezordinii este exclusă.

Intr'adevăr, cine ar putea concepe o știință fără ordine, fie cea știință astronomie, matematică etc. etc... Chiar metafizica, — această știință abstractă, — are nevoie să și ordoneze observațiunile ca să poată face deducțiuni.

Și trecând de la științe la aplicarea lor, vedem că spiritul de ordine este factorul principal pentru prosperarea tuturilor industriilor și a întregului comerț. Nicî artele nu se pot lipsi de ordine, pentru că ori-ce operă de artă presupune o subordonare a părților unei idei directrice. Arta modernă caută să escludă, pînă la oare-care punct, simetria, dar ordinea nu implică simetria. Ați observat secesionistii, acești prigonitori ai simetriei, cum caută să armonizeze desordinea în artă; ori, această armonizare este însă și o punere în ordine.

Să venim la agricultura.

Agricultura, d-lor, este, după cum știți, cea mai veche dintre științe, muma științelor am putea zice, și pe cât este de veche pe atît este și de complexă. Intr'adevăr, dacă prin agricultură am înțelege numai cultura plantelor propriu zisă și creșterea vitelor, cu care cea d'întîiu este strîns legată, am avea încă o știință destul de vastă, pentru a cărei aplicare se cer cunoștințe de agrolgie, botanică, fitotehnie, zootehnie, etc. etc. Dar dacă privim agricultura în înțelesul larg al cuvîntului, adică dacă vrom să îmbrățișăm întreaga știință a agronomiei și ținem seamă de toate ramurile de activitate care fac parte din marea exploatare, vedem atunci că sunt încă multe științe, precum: silvicultura, viticultura, apicultura, sericicultura etc.etc... care toate pot fi coprinse în ceea-ce se numește agronomie.

Agricultura este nu numai o știință, dar și o industrie. Știm cu toți că o industrie nu este alt-ceva de cît transformarea unor materii prime în niște produse oare-care. Ei bine, agricultura este industria care se deosebete de cele-lalte, prin aceea că ea nu transformă, ci multiplică materiile prime, care sunt însuși produsul cerut.

Ca industrie, agricultura poate fi privită ca cea mai mare, ca cea mai importantă dintre industrii, după cum ca știință este cea mai complexă, cum am văzut.

Ca să putem pune în mișcare sau în funcțiune această colosală industrie sau această complexitate de științe, și pentru ca să ne dea rezultate dorite, este de sigur de prima necesitate că să fie supuse unei ordine perfecte, care să permită sistematisarea și armonisarea acestor diferite ramuri de activitate reunite în același mănunchiu, numit exploatare, și îndreptate către același scop.

În economia rurală, ordinea este busola întreprinderii. Și este atât de adevărat aceasta în cit, chiar, dacă celelalte condițiuni de capital și muncă ar fi îndeplinite cu succes, ele nu pot da rezultatul dorit, ba pot da chiar rezultat negativ, în cazul când sunt lipsite de ordine.

Este cunoscută teoria divisiunii muncii în economia rurală; pentru ca această divisiune să se poată face și mai cu seamă ca să putem clasifica munca, cea-ce este de mare importanță, trebuie ca în exploatare să avem ordine desăvârșită.

Dar ordinea are și o altă importanță în muncă: ea ne dă cea-ce se numește *satisfacțiunea muncii*. Nimic nu satisface mai mult pe om, ca munca; însă ca această satisfacțiune să fie gustată, trebuie ca produsul său rezultatul muncii să fie vizibil, apreciazabil; trebuie ca omul să își dea seama de ceea-ce a lucrat, de ceea-ce a produs, alt-fel nu poate fi satisfăcut; și aceasta nu se poate obține de cit prin ordine. O muncă dezordonată nu ne poate satisface. Ceva mai mult: omul, lucrând în mod dezordonat, nu are conștiința muncii sale. I se va părea tot-d'auna că a lucrat prea mult sau că nu a lucrat destul.

Ca exemplu pentru cele ce am spus mai sus, așa putea cita oameni, dintre cari de sigur cunoașteți și d-v. multe exemplare, oameni de aceia cari s'ar putea zice că muncesc mult. Tot d'auna ocupați, fără preget când e vorba de muncă, și totuși produsul său rezultatul acestei permanente străduinți este, dacă nu aproape de zero, în tot cazul foarte mic comparativ cu munca dezvoltată. Ei muncesc fără ordine, fac munca negrului de Africa, pot fi utili însă numai în cazul când sunt dirijați; și fiind-că în economia rurală se cere munca sistematisată, iar nu muncă de automat, oamenii aceștia nu sunt proprii agriculturii.

În ori-ce exploatare, mare sau mică, călăuză trebuie să fie *rentabilitatea*. Un cultivator trebuie să cunoască nu numai rezultatul general al exploatarei, ci producțiunea fie-cărei ramuri în parte și a fie-cărei culturi, ca să și poată da seama de rentabilitatea fie-căreia și să știe, pentru viitor,

cărei culturi sau ramuri să dea o dezvoltare mai mare și pe care să o suprime.

Asolamentele tuturilor exploatațiunilor trebuie să fie întocmite pe baza rentabilității. Dar ca această rentabilitate să poată fi observată, trebuie ca toate lucrările exploatarei să fie bine coordonate, căci alt-fel vom fi tot-d'auna înșelați de un resumat neexact.

Dar, veți zice d-v., pentru acest scop, adică pentru cunoașterea rentabilității, avem *comptabilitatea*.

Da, așa este, pentru acest scop se ține comptabilitatea, dar ea singură nu ne face să ajungem scopul.

Comptabilitatea este un aparat principal al ordinei; însă nu ea poate reglementa sau pune ordine într-o exploatare. Comptabilitatea este mașina automatică care înregistrează operațiunile exploatarei, cu mai multă sau mai puțină suficiență, cu mai multă sau mai puțină esactitate, după cum oamenii cari o conduc sau acei care o alimentează cu date, sunt mai mult sau mai puțin oameni de ordine, presupunând că au și cunoștințele speciale absolut necesare unei bune comptabilități agricole.

Asupra acestui punct să 'mî dați voe să mă opresc puțin.

Din cit am observat în exploatațiunile mici și mari ce am vizitat în timp de 15 ani în țară, — și vă rog să credeți că am vizitat multe, — mi-am făcut convingerea că, afară de câte-va excepții, comptabilitatea ce țin agricultorii noștri, proprietari sau arendași, este de două feluri, și anume: sau o comptabilitate complicată și pedantă sau una prea simplă. Și într'un caz și într'altul rezultatul este cam același, adică: proprietarul sau arendașul știe numai ce a dat și ce a luat după moșie, și une ori nici atât.

Am văzut, d-lor, moșii și exploatațiuni mari, unde aparatul de comptabilitate era așa de dezvoltat, că ai fi putut crede că te afli în bioururile unui institut de credit sau bancă. Așa, îmi aduc aminte că o dată, la o moșie, am rămas suprins de o astfel de cancelarie. Biourul comptabilității ocupa 2 camere, — cu comptabil șef și mai multe ajutoare. Șeful avea misiunea unui controlor și ținea numai registrul-casă; primul ajutor ținea registrele principale, jurnalul și cartea mare, iar celelalte două-trei ajutoare țineau un număr însemnat de registre auxiliare. Administratorul general, care mă însoțea și îmi arăta toate aceste minunății, mă privea cu un fel de satisfacție, căutând să citească admirația pe figura mea. Am admirat într'adevăr curățenia ireproșabilă în care erau ținute toate registrele, precum și scrierea lor aproape caligrafică; dar când

am întrebat de „registru de cultură“, mi s'a răspuns că un asemenea registru nu există și că toate culturile au o singură partidă în cartea mare, sub numele de *cultura*. Contrariat de această lipsă, am intrat în oare-care amănunte ale acestui mare aparat de comptabilitate și m'am convins ușor, că toată această cancelarie era numai un pretențios biurou de înregistrare, din care proprietarul n'a putut nici odată cunoaște rentabilitatea culturilor parțiale și prin urmare nici a exploatărei în general.

V'am spus toate acestea, ca să dau un exemplu de comptabilitate pedantă. Asupra felului cel-lalt de comptabilitate simplă sau prea simplificată nu voi insista, căci vă este prea cunoscut dv. că în exploatările mici, mai cu seamă, de multe ori, drept ori-ce aparat de comptabilitate, agricultorul ține o condicuță, în multe cazuri un „Notes“ în care își trece socotelile de venituri și cheltueli.

Cunosc, d-lor, un mare arendaș sau mai bine zis, un mare antreprenor de moșii, păduri etc. a cărui organizație de exploatare este bazată pe memoria sa, foarte dezvoltată, trebuie să o recunosc. Omul acesta n'a înțeles nici odată utilitatea comptabilității, pe care o ignorează, și drept ori-ce registre îi servesc cele două manșete ale sale, pe care însemnează, cite o dată, ceia-ce crede că n'a memorat destul de bine. O fi ingenuos acest sistem, de voiți, însă eu n'am încredere în finitul unor întreprinderi ast-fel conduse.

Să nu uităm, d-lor, că dezordinea este soră cu risipa, și cred că recunoașteți că, în gospodăriile noastre rurale, se cam face risipă și nu atât în cheltueli netrebuincioase, cât în pierderea unor valori neîntrebuințate și mai cu seamă risipă de muncă, care este o consecință imediată a lipsei de ordine.

În economia rurală, mai mult ca în ori-ce ramură de activitate omenească, trebuie ținut seamă de următoarea maximă franceză: „Une place pour chaque chose, chaque chose a sa place“.

G. D. Diamandopol

BOUL

(Dupe Giosuè Carducci)

*Mult îmi plăci tu, bou blajine,
Și mi deștepți, cu drag fior,
De putere și de pace
O simțire 'n suflet mie
Când, solemn ca monumentul
Care stă impunător,
Îți întinzi a ta privire,
Peste rodnică câmpie.*

*Orî supus, subt jugul aspru
Îți pleci capul răbdător,
Ajutând pe om să-și facă
Munca lui cu hărnicie;
El te'ndeamnă, te împunge,
Vrënd la umblet să-ți dea zor,
Tu-i răspunzi rotindu-ți ochii
Rourând melancolie.*

*Nara-ți umedă și neagră
Respirarea-ți scoate'n fum
Și ca imn de veselie,
Buciumat p'al vieții drum,
Al tîu muget, lung răsuneț,
Subt seninul cer se perde,*

*Iar în ochi-ți, de mari gene
Resfirate cercuit,
In adîncea lui privire
Se răsfrînge liniștit
Câmpul neted peste care
Stă visând tăcerea verde.*

N. Ținc.

BĂNCI POPULARE

III

*Organizațiunea societăților cooperative de credit
Schulze-Delitzsch și Raiffeisen.*

A) Asociațiunile Schulze-Delitzsch, asociațiunile de avansuri, numite Worschussvereine, realizează creditul urban și prea puțin pe cel rural. *Responsabilitatea solidară și ilimitată a membrilor este sufletul acestor instituțiuni.* Nici nu se putea altfel, din moment ce capitalul societăților cooperative e prea puțin important, ca să poată prin sine să ofere o garanție suficientă împrumutătorilor, cum aceasta se întâmplă în băncile ordinare.

Capitalul social, rezultat din economiile aderenților se împarte în două părți: 1) Una care aparține membrilor sub forma de *acțiuni*; 2) alta care aparține societății, *reserva*, asupra căreia membrii, în particular, n'au nici un drept.

Cele-lalte capitaluri de care au nevoie, și le procură societățile acestea pe cale de *deposite*, asigurându-le remunerațiuni convenabile.

a) *Capitalul acțiuni.* O acțiune variază între 100 — 200 thaleri (375 — 750 franci). Fie-care membru e dator să subscrie o *acțiune* sau *parte*, pe care o achită prin vîrșăminte lunare cât de mici, cu facultatea de a se libera și mai repede. După cum se vede, acțiunea sau partea este un fel de economie

forțată, mijloc destul de eficace pentru a o bișnui pe lucrătorii cu ordinea, cumpătarea și prevederea.

b) *Capitalul rezervă* se obține: 1) printr'o preluare asupra beneficiilor de 15—20% în cei dintâi ani și micșorată din ce în ce în anii următori; 2) prin drepturile de admisiune, plătit de noii acționari, care sunt proporționale cu importanța rezervelor deja constituite¹⁾.

c) *Depozitele* au inconvenientul retragerii la vedere, ceea ce ar produce oare-care tulburări în mersul regulat al societăților, în cas când mai multe retrageri s'ar corespunde. Dar societățile își rezervă dreptul de a nu plăti la vedere de cât sume determinate și de a cere un avis prealabil pentru sume mai mari.

Societatea acordă beneficii, sub forma de *dividende*, proporționale cu partea fie-căruia din capital.

Grație acestui capital social, Worschussvereinele procură creditul necesar membrilor săi și chiar particularilor, făcând *avansuri în numerar* contra unei obligațiuni civile nenegociabilă, *scomptând bilete de ordine și scrisori de schimb*, trase de unul din membrii săi asupra altui societar și chiar asupra unui particular, sau deschindându-i un credit proporțional cu garanțiile sale de solvabilitate, sub forma de *compt-curent*. Worschussvereinele împrumută pe cauziune, pe ipotecă și gagiu, care de cele mai multe ori consistă în titluri depuse sau chiar în titluri de ale societății.

Administratorii au un tratament fix și un «atâta la sută» asupra beneficiilor, lucru ce ridică întru cât va procentul împrumuturilor. Pe lângă acestea, societățile nu admit nici liberațiunii prin acțiuni sau rate, nici scadențe mai mari de 3 luni. Dacă la aceasta se mai adaugă dobânzile considerabile ce plătesc împrumutații, ușor putem vedea pentru ce agricultorii au fugit de asemenea societăți și dacă le au admis, le au admis numai în cea ce privesc casa de economie.

B) *Casa rurală sistem Raiffeisen* este o mică societate de credit mutual între locuitorii aceleiași comune.

Scopul caselor rurale este îmbunătățirea stărei economice a săteanului, susținerea celor nevoiași și înălțarea culturală a celor în mijlocul cărora se formează. În special activitatea lor se repartizează dupe cum urmează:

f) Acceptarea sub forma de economie a micilor sume pe care i le încredințează membrii și acordarea de împrumuturi.

2) Procurarea în comun a articolelor ne-

cesare gospodăriei săteanului și repartizarea lor potrivit trebuințelor fie-căruia.

3) Procurarea și stăpânirea la mașine și instrumente agricole și alte lucruri necesare săteanului, în comptul tuturor membrilor și apoi împrumutarea pe o anumită taxă, proporțională cu timpul de întreținere.

4) Desfacerea avantajioasă a produselor agricole și de industrie casnică.

5) Adunarea unui fond de rezervă, cu care să poată veni în ajutorul membrilor.

6) Propagarea cunoștințelor agricole și de gospodărie prin conferințe instructive, prin scrieri și alte mijloace proprii.

Caracterele principale ale casei Raiffeisen sunt următoarele:

a) Asociații n'aduc nici o misă în societate sub forma de *acțiuni* sau *părți*. Ea se formează prin urmare fără capital.

b) Societatea nu distribue dividende. Acestea merg toate la fondul de rezervă.

c) Membrii sunt toți responsabili solidar, cu toate bunurile lor, de toate datoriile și obligațiunile societății.

Singurul capital social e fondul de rezervă.

Societatea fiind constituită fără capital, ea împrumută capitalurile de care are nevoie pe garanția membrilor săi, negreșit cu procente mai mici ca acelea pe care ea le percepe de la împrumutații săi.

Societatea împrumută la rîndul ei pe membrii, pe garanție, mici cauziuni, pe gaj sau chiar pe ipotecă.

Pentru a se acorda un împrumut, reclamanțul trebuie să inspire încredere prin pozițiunea sa materială sau morală, iar apoi să arate că face împrumutul pentru întreținerea agricolă, utile și profitabile. Ertarea datoriei în cas de bună întreținere a sumei împrumutate, este un scop principal al Societăților Raiffeisen.

Acestea sunt, foarte pe scurt, principiile de organizare al caselor de credit înființate de Schulze și Raiffeisen. Urmașii lor nu au făcut de cât să-i imite, mai ajustând pe ici pe colea opera în locurile în care aceștia n'avuseseră timpul a o face.

Haas introduce principiul solidarității limitate și sistemul societăților de credit personal, iar legea din 1889 autorisă societățile de *avansuri* să se constituiască fără responsabilitatea ilimitată. În jurul acestor 3 promotori ai societăților de credit nu întârziară a se grupa toate instituțiunile cooperative populare, care au luat în ultimul timp o dezvoltare extraordinară pe teritoriul german.

Berlinul este centrul federațiunii asociațiunilor Schulze Delitzsch, *Newied* este centru federațiunii asociațiunilor rurale Raiffei-

¹⁾ Ch. Reyneri: Manuel des caisses régionales pg. 120 și urm.

sen, și *Offenbach* centrul federațiunii asociațiunilor, tip Ilaas.

Pentru a ne face o idee de marea desvoltare pe care a luat-o cooperațiunea populară în Germania, cităm că, după rapoartele prezentate congresului ținut în Septembrie 1898 la Karlsruhe, existau în această țară, la finele anului 1897, 15600 de asociațiuni cooperative, dintre care 11,854 erau pure societăți de credit. Mișcarea afacerilor casei centrale agricole de împrumuturi din Neuwied a fost în 1897 de 269.000.000 de mărci; ea a fost de 145.000.000 mărci, numai pentru primul semestru al anului 1898.

Aceste numere sunt destul de semnificative. Ele servesc în de ajuns ca să ne încurajeze și pe noi, românii, în marea operă pe care începem a întreprinde în țară.

P. Popescu-Muscel.

RIZI!....

Rizi!... Ce fericit ești că poți rîde! Ce nenorocită soartă! Să vede că rîzînd capeti mulțumirea sufletească, capeti mîngăierea ce te face fericit. Prin sdrobirea crudă a unui suflet îți vezi satisfăcută înălțimea și mîndria nu te lasă să privești pe cele ce, în neghioaba lor judecată, se cutremură înainteți pe cele ce ved în tine *Idealul lor*.

Ești fericit!... Sfîdezî natura, lumea, pe toate. Nuți pasă de nimeni și de nimic. Cumpăna vieții tale e limpede și din echilibru ce păstrează poți rîde, poți face ce vrei.

Gîndește, gîndește bine „norocul și fericirea e vremelnică“.

Hm!... ai sdrobit inima uneia.... ceți pasă!

Lumea e mare și ca ea mai sunt multe, și încă nu ca ea, mai chochete, mai des-tepte, mai frumoase, mai.... mai știu eu cum? Îți place să rîzi azi de una, mâne de alta, și așa urmînd vei mai rîde, mult și de multe. Dar va veni o vreme cînd nu vei mai putea rîde, cînd cupa plină de nenorocirea aceloră de care ai rîs, se va răsturna lovindu-te și pe tine, cînd șarpele nefericirii îți va mușca inima și rațiunea, cînd te vei căi, însă dacă vei mai avea conștiință, dar.... va fi.... prea târziu. Vei vrea, dacăți vei mai aminti, să vie acele plăcute vremuri cînd ne vrînd erai îndrăgit, vei vrea, dar nu le vei avea. Fericirea gonită nu se mai întoarce! Sinceritatea disprețuită se transformă în ipocrizie. Ce crezi? Ce îți închipuești lumea? Un paradis? Sau o mașină ce lucrează după voia omului? Ce amar te înșeli. Iubirea, centru de gravitație de la care pornește cea mai mare parte din

acțiunile noastre, pe seama căreia s'au scris volume, biblioteci întregi, iubirea — visul cel mai frumos al tinereții — coprinde întreaga fire pe neașteptate, încătușază pe de-a încetul fără să îți dai seamă de beția ei, și fi vei hercule ori pigmeu, un fir din părul ei de aur e de ajuns ca să facă să nu mai poți mișca; un zîmbet, o rază pornită din ochii ei ca cicoarea de albaștrii, te face cel mai fericit ori cel mai nenorocit dintre muritorii...

Iubire, copil viclean cîntat de poeții lumii, tu cîrmuești firea, tu deslănțuești răsboaie grozave, atâtea nenorociri și patimi, tu duci zîmbetul fie și de o clipă, de la palatul regelui mîreț, pînă la coliba miserabilului desmoștenit de soartă, tu.....

Iubire, simfonie, sublimă îngănată ca 'n surdină de două inimi ce se completează.... o brazdă de lumină scînteitoare pe marea înșelătoare a vieții. Iubirea.....

(Ploesti)

Jenny Ricco.

SONET

Mamei.

*O mamă dragă, dulce mamă!
Ce blînd cuvînt, ce nume sînt,
Ne dăte Domnul pe pămînt:
Duros șoptește cînd ne chiamă.*

*Ce bogăție fără seamă,
Coprînde-acest singur cuvînt!
Armonios e ca un cînt:
„Oh mamă, te iubesc, o mamă“*

*Nimic nu e mai scump pe lume,
Tu ești cea mai frumoasă florie
Ce pîrtă cel mai gingaș nume.*

*Zîmbind trimiți rațe de soare
Să 'mprăstie restrîștea 'n spume...
Lucești divină în splendoare.*

Aurel Iorgulescu.

DESCÂNTECE ȘI FERMECE

1) De punerea cuțitului ¹⁾

*Cuțit, cuțitaș
Cît ești de poșnaș
Fă un drum la vale
Intâlnește în cale
Pe cutare (cum e numele).
Dacă 'l intâlnești
Să nu 'mi-l slăbești:
Să te-așezi pe zi,*

¹⁾ Se crede că fermecele punerii cuțitului, au mai multă putere cînd sunt făcute Vineri seara spre Sîmbătă între ceasurile 9—12.

*Unde-i nimeri;
Să te-așezi spre seară
Pe la inimioară;
Iar spre dimineață
Să 'l lași fără viață.*

(Aci înfige cuțitul în pământ; apoi îl scoate afară și 'l udă într'un vas cu sânge preparat de mai înainte; dupe care iar îl înfige în pământ făcând un fum și un miros mohorât într'un ciob în care, având câți-va cărbuni aprinși, aruncă peste ei pěr de piscă neagră și praf de pucioasă. În urmă scoate cuțitul și urmează din nou):

*Cuțitașule
Buclucașule,
Vezi de 'l întâlnește,
Vezi de mi-'l găsește
Și mi-'l prăpădește.*

(Înfige pentru a treia oară cuțitul în pământ.)

*Vezi de mi-'l împunge,
Vezi de mi-'l străpunge
Unde 'l vei ajunge.*

(Apoi amenință de trei ori în aer ca și când ar vrea să lovească ceva.)

2) De dragoste.

*A plecat... (cutare cum îi e numele)
Pe o cale lungă,
Lungă să 'i ajungă.
Unde-a auzit
Că 'i leac de găsit;
La movila lui Ivan
La pîriul lui Iordan
Unde crește florile
Și s'adun noroacile.
Din rîu apă a luat
Peste dânsul a turnat
Urîtul și 'l-a spălat,
Cu dragoste s'a îmbrăcat.
Busuioc verde-a luat
Cu vișin amestecat
Și în sîn și le-a băgat,
Și n'a băgat busuioc
Ci dragoste și noroc.*

(Înmoaie busuiocul și ramurile de vișin în apă de unde se împreună două riuri și udă în sîn, pe față și pe mâini pe interesatul în cauză și în urmă adaugă):

*Cum se uită lumea la pom înflorit
Așa să se uite la (cutare) iubit.
Și cum se bat domni și împărații dupe argint
Așa să se bată fetele după (cutare) iubit.
Noroc și isbândă
Pe pept de copilă blândă¹⁾*

3) Pentru mușcătura șarpelui.

*Pe drumul lui Hătărău
Mă 'ntâlnii cu vine-rëu.
Vine-rëu s'a necăjit,
Ca un lup s'a îndârjit*

¹⁾ Cu ultimele două versuri obicînuiesc meșterile descântătoare a felicită pe cei mai mulți dintre naivii lor clienți.

*Și la luptă m'a chemat.
De luptat, nu s'a luptat
Dar de (. . .) m'a mușcat
Și, cum m'a mușcat
(. . .) s'a umflat
De veninul lui,
Groaza omului.
Vine-rëu m'a mușcat,
Eū mi-am descântat;
Mi-am descântat în apă de isvor
Pentru ca să nu mor;
Mi-am descântat în apă rece
Și mușcătura lui va trece;
Mi-am descântat cu pelin
Să mă curățe de venin;
Cu saramură m'am udat
Și m'am vindecat;
Căci șarpele, de saramură
Fuge din bătătură.
Sulfină și busuioc,
Luați veninul pe loc
Și lăsați'l curățit
Cum mă-sa 'l-a zămăslit.
Descântatu-mi-am
Vindicatu-m'am.*

4) Pentru urât.

*Cap de cucuvea,
Când vei învia
Și iar vei cânta
Atunci să iubească
(Cutare) să îndrăgească.
Picior de broască țestoasă
Cu firea răutăcioasă,
Nu lăsa ca să se iubească
Și nici să se 'ndrăgostească;
Rădăcină de mac
Și voi ochi de rac,
Duceți urâtul lui
În pat, sub căpătăi
Și n'calea iubirei lui
Și nu spuneți nimănu.
Sânge de nouă frați,
Vă dau putere să 'l legați;
Legăți-l cu fiare de oțel
Să 'și blesteme zilele din el;
Legăți-l cu piatră și os
Și 'i dați un nume rëu și ponos.
Cum se bat peștii, la gârlă,
Și câinii cu lupii la târlă,
Așa să se bată inima lui...
Urâtul să 'i fie 'n drum,
Iar dragoștea nici de cum.*

5) Pentru deochiū.

*Sprincenatule,
Deochiatule,
Boala ta
Nu 'i boală rea,
Să pleci d'aici fără ea.*

De te-a deochiat
 Om ne-botezat,
 Să rămâi curat
 Fără de păcat.
 De te-a deochiat
 Vr'un om botezat,
 Du-te pe ogoare,
 Strânge grăuncioare
 Și dă-le la pui să moară.
 De te-a deochiat muiere,
 Dedeochiul aicea pierе.
 Și rămâi curat
 Și luminat
 Ca aurul,
 Ca argintul,
 Ca și pruncul cel născut
 Din mă-sa, când l'a făcut.
 Deochiul a sburat,
 Tu te-ai vindecat.
 Deochiul a sburat.
 La vîntul turbat;
 Deochiul s'a dus
 Cu Elele sus:
 Fii norocos
 Și sănătos
 Și să știi
 Paici să nu mai vii,
 Căci deochiul tѐu,
 Cât a fost de rău,
 S'a dus în pustii.

6) De adus un amarez
 (sau i-a pus oala ori urciorul).

Mătură de măturat,
 Cheamă pe cel necurat.
 Cheamă-mîl aici să vie,
 Căci vreaŭ ca să 'mi spue mie
 Unde e cutare
 Pe ce drum, pe ce cărare?
 Că 'i-am pus urciorul
 Să 'l apuce dorul.
 Cheamă pe necuratul.
 Cheamă pe 'mpelițatul
 Și să nu zăbovească,
 Că vreaŭ să 'l vestească,
 Să 'i spuie o sută și o mie
 Numai să 'l facă să vie
 Din pat
 Culcat
 Ori de la vr'o treabă
 Să mi 'l aducă de grabă.
 Nuelușă de alun,
 Adu pe cutare nebun;
 Nuelușă de arțar
 Adu-mi-l ca un armăsar;
 Rămurea de sânger
 Adumi-l ca un ânger;
 Pir de pe otavă
 Să nu 'i pui zăbavă.
 Unde 'l veți găsi.

Cum l'oți întâlni
 Spuneți-î dorul meu
 Cum îl doresc eŭ;
 Iar de nu va vrea
 Voi nu 'l veți lăsa,
 Necuratule,
 Impelițatule,
 La ori ce întâmplare,
 Adu-l pe nuia călare.
 Urciorași când fierbi la vatră
 Imprăstie'i grijă toată
 Și mi-'l adu vrând nevrând,
 Și mi-'l adu mai curând
 Că 'l aștept cu vin
 Și cu doru 'n sin.

7) De junghiŭ.

Junghiule ai venit
 De m'ai necăjit.
 De-ai venit din vînt,
 Du-te sub pămînt;
 De-ai venit din apă,
 Aleargă și crapă;
 De-ai venit din sbor,
 Să fii trecător;
 De-ai venit visat
 Ori neașteptat,
 Să mergi blestemat
 Unde nu cântă cocoșii,
 Unde nu povestesc moșii,
 Unde iarbă nu crește,
 Unde om nu viețuește
 Unde pasăre nu sboară,
 Și să nu mai vii a doua oară,
 Că am să pun în drumul tѐu
 Blestemul cel mai rău,
 Și să te duci iute
 Cum se duce vîntul,
 Cum se duce gîndul
 Peste tot pămîntul.

culese de P. M. Rădulescu-Micșuenști.

DE ZIUA TA ..

Majorului C. Hepites.

De-ași fi un Dumnezeuŭ,—cu gîndul
 Putînd ori ce-ași voi, schimba...
 Din cer Norocul, eŭ, smulgîndu-l,
 L'ași arunca în calea ta.

În toate florile, 'n parfumul
 Mirezmelor de mirt și crin,
 Cu care tapițîndu-ți drumul;
 Ți-ași schimba 'n floare ori ce spin,

Dar vai! sînt muritor în lume,
 Numai cu-al inimei avînt,
 Urarea mea, este un nume,
 E-o rugă... și poate un cânt.

G. Th. Șerbănescu.

ADEVĚRATUL POET.

— Cu fruntea 'naltă, gânditoare, cu privirea visătoare, părând venit dintr'o lume deosebită; cu capul plecat sub greutatea cugetărilor adânci, nepăsându-î de erî, de azi, de viața lui întreagă,—astfel pășește trist în singurătatea sa—*adevĚratul poet*.

— Femei frumoase cu priviri arzătoare, cochete și serioase, mîndre, saŭ pline de iubire îi es în cale. Care îl va înțelege? Una îl va măguli în speranța de a fi cântată de el, alta pentru a 'î încurca gîndirea cu imaginea-î, iar alta pentru o simplă distracție. Dar rece și nepăsător pentru tot ce se numește iubire, ca un lucru ce aparține lumei noastre, fără a 'și întoarce privirea dupe ele, va trece *adevĚratul poet*.

— Incet îl consumă flacăra idealului său, el trece pe lângă lume, lumea nu 'l vede, căci lumea vede numai metalul strălucitor, cel mat rămîne neobservat de ea. De a suferi de foame, nimeni nu 'l întreabă, nimeni nu dorește s'o știe; și el nu va spune-o nici odată. În coliba-î săracă, infundat în cărțile și scrierile lui, necunoscut, nepriceput de contemporanii săi, astfel sfîrșește *adevĚratul poet*.

— Un mormînt simplu, ca persoana sa, negru ca filele vieții sale, cuprinde lutul pămîntesc. Scrierile lui sunt scoase la lumină de vre-un prieten al literaturii. Toți, adînc impresionați de acel buchet sublim de poezii și de sentimente înalte, întreabă transportați „unde este autorul lor?” și vor primi rĚspunsul trist: „în pămînt”. Dupe moarte, cînd nu mai e, cînd sufletul său nu mai poate primi lauda, este slăvit—*adevĚratul poet*.

Maria Laithauser.

STROFE.

Treceam pe o stradă mică, tăcută, cu case mari și oameni puțini. Ziduri frumos lustruite și liniște adîncă de templu. Lîngă niște zăbrele de forma săgeților, am văzut două tufe de liliac înflorit, care îmbălsămau aerul greoi al serii cu parfumul lor îmbătător. M'am oprit locului. În liniștea senină a serii răcoroase, petalele micuțe se deschid încet, desgolindu-și sinurile parfumate, împodobind vîrfurile rămurilor cu buchete, și albe și violete. Ah, liliacul alb, frumosul liliac alb!..

*

La poarta grădinei o fetiță cu ochii mari, umezi ca seara și negrii ca păcatul.... 'Și-a

prins în pĚr flori de liliac alb, la piept liliac violet, și în mână are flori, flori multe, în care își îngroapă obrajii, îmbătându-se de voluptatea parfumului ce 'l expiră cu atata sete!..

I'am cerut să'mi dea și mie o floare, și mi-a dat; din pĚr un fir, de la piept unul și o rază senină din ochii ei cuprinși de melancolia serilor de vară... Ah, liliacul alb... ochii ei catifelați.

*

Buchetul l'am așezat frumos într'un pahar. Mi-a parfumat odaia, florile astea albe și violete, florile mici, plăpânde, drăguțe, florile celor sărmani, care viețuesc dor 15 zile, care mor visând... Incet, încet, ne părăsesc, se duc, o-filindu-și petalele rotunde, plecându-le tot mai mult pe sinurile parfumate — regretul vieții pe veci duse... Unde 'i ea să'și vază drăguțu-î buchet cum mōre?... Doar razele blînde din ochii ei catifelați l'ar putea salva, — dar ea 'i departe... Ah liliacul alb, frumosul liliac alb...

Jenny Rico.

DIN JURNALUL UNUI INDRĂGOSTIT.

..... Iulie 189.....

Intia intîlnire. Plouă. Cascade de apă se revarsă asupra pămîntului din cerul întunecat, furios. Tunetul aruncă în depărtare bubituri înfricoșate. Din cînd în cînd, fulgerul scapără câte o lumină șerpuitoare. Șivoeale sgomotoase inundă soșeaua. Copacii joacă la urletele îngrozitoare ale furtunii.

Intru. În coridor ea m'așteaptă. Infrigurata ei figură e sfioasă. Roșeața îi arde obrajii trandafirii. Inima îi bate cu putere. Sângele îi svicnește în vinele tîmplelor. Ochii ei de vioarele ard de patimi. E într'un capot lung, alb. Infrigurarea ce-î sfășie trupul o face și mai frumoasă și mai răpitoare. Increment, rămân în admirare. Nu 'ndrăsnim să scoatem o vorbă. Puternic îmi bate inima, de pare că mă îneacă sângele. Mintea-mi s'alucinează. MĚ reped. O string în brațe. Și buzele noastre ard într'o lungă, sfîșietoare și dureroasă sărutare. Treceam în salonaș. O lumină semi-întunecoasă pătrunde prin transparentele groase ale ferestrelor. Ne așezăm pe canapea. Sărutări fierbinți ne topesc buzele, obrajii. La ureche ne gădilă auzul armonia veșnicilor cuvinte: Te iubesc! Te ador! Fii a mea!

Înlănțuiți în mijlocul salonului, cu capul rezemat de umĚrul meu, cu ochii închiși, cu obrajii trandafirii svicnind de căldură, ea pare adormită într'o estatică și ne închipuită arătare. Numai răsufllarea repede, îndesată, nervoasă arată că trăește. Furiș mă uit în

oglindea din fața mea și mă cutremur de această neîntrecută frumusețe, sfioasă, rușinată de greșala făptuită. Ea simte că o admir. Tresare și sbucnește într'un plâns nervos, iritant. Printre lacrimi și sughitură, răsună: Ce-ai făcut din mine?! Ce-ai făcut?! O apropiu de canapea, îi sărut mînele ingenuchiat. Lacrimi fierbinți, ispășitoare isvorăsc din ochii mei; cu capul rezemat în poala ei plingeam amândoi, ca doi copii ai păcatului.

..... August 189.....

Soarele de amiază dogorește pămîntul. Pădurea suflă greu sub razele fierbinți; dar înăuntrul ei se ascund altare umbroase. După o jumătate de oră de călătorie, ajung asudat, prăfuit. La marginea pădurii ea m'așteaptă. O roșeață puternică îi înflăcărează obrajii palizi, când m'apropii. Sar de pe cal, o iau în brațe. Par'că ar vrea să spue ceva; dar buzele ei se mișcă fără ca din gât să-i iasă vre-un sunet. Mîna-i mică, albă catifelată, încheștată în a mea, mă strînge spasmodic, dureros. Incet urcăm în pădure. Un fișit induioșător de frunze, ne urează bună venire. Ne pierdem în desișul pădurei albe, vergine, de mesteacăn.

Departa de lume, uitând pentru o clipă viața, mă simt fericit la brațul acestei femei frumoase, iubitoare. Fericirea mă înlanțue din ce în ce, mă sufocă, mă distruge. O, cum plătim cu viața atât fericirea cât și nenorocirea!

Sub pașii noștri frunzele uscate tulbură înflorătoarea armonie ce stăpânește ȋrea!

Ne așezăm. Trupurile noastre tremură de voluptate, buzele noastre ard sub sărutările înflăcărare, și povestim, povestim atât de multe despre acest vechiu și totuși atât de nou subiect: dragostea.

Ne despărțim. Trebuie. Pe cât erau de vesele la întâlnire, pe atât sunt de triste la despărțire, sîrmane noastre inimă. Oboseala ne copleșește. Pădurea ne pare nesfîrșită. O tulburare năuntrică ne frămîntă creierul, par'că ceva necunoscut, distrugător s'ar fi lăsat asupra noastră. Lacrimi ne isvorăsc din ochi. Minele noastre încheștate, spasmodic, dureros, nu vor, par'că, să se mai despartă. Dar trebuie să plec! Incalec, ne smulgem cea din urmă sărutare îndrăgostită și ca un nebun galopez pe șoseaua argintată, șerpuitoare; pe când ea, rezemată de un mesteacăn, părea statuia morței înveșmântată în alb.

..... Septembrie 189.....

Pleacă. Nerăbdătorii cai lovesc cu copita piatra șoselei din care isbucnește scînteii. Clopotele de la gâtul lor împrăstie în depărtare o ploaie de sunete ascuțite supărătoare, enervante.

Suntem cu toți la poarta casei. Priviri curioase se ațintesc asupra mea, dar îmi stăpănesc sbuciumările inimii. Ea se urcă în trăsură. Cu glas schimbat mă chiamă. M'apropii. O spasmodică strîngere de mână face ca trupurile noastre să vibreze sub cea de pe urmă energie a dragostei.

Pleacă! Furiș, ochii ei de viorele, umezi de lacrimi, îmi săgetează cea din urmă privire îndrăgostită. O duioasă și hotărâtă resemnare se întipărește pe chipul ei.

A plecat! Nici un alt semn, nici un alt adio! Țintuit rămîn sub cerul întunecat și friguros, cu ochii ațintiți spre trăsura, care să mai zărește ca o pată neagră pe șerpuitoarea și argintata panglică a șoselei; apoi un oftat lung, îndesat isbucnește din piept, și ochii mi-se umezesc de lacrimi.

A plecat! Priviri curioase se ațintesc asupra mea, zimbete ironice flutură pe buzele celor ce mă înconjoară. Salut repede și cu inima sfîșiată de durere mă îfund în pădurea albă, vergină, de mesteacăn, în prada amintirilor otrăvitoare.

Intocmai cu originalul
Spiru Hasnaș.

„A M!“

(Monolog)

Am, când zici, e lucru mare:
Două litere, dar spun
Cât o frasă n'ar fi 'n stare...
Am, răsună ca un tun!

Am, înseamnă și avere,
Și noblețe, și talent;
Am, e sceptrul cu putere
Ce-ți dă totul la moment!

O silabă!... În vorbire,
Stă cuprinsă 'n uest cuvînt
Singura deosebire
Dintre oameni pe pămînt.

Am, e scurt, dar e trompetă
Care face 'n lume svon;
Cine 'l spune și 'l repetă
Are glasul mai cu ton!

Pare-a fi și lătrătură,
Poate zice un isteț;
Am, am, am răsună'n gură,
Dar lătratul e cu preț!

O vocală ș'o consună...
Inșă, când poți să le zici
P'amendoué împreună,
Sus, o! sus te aridici.

E și verb... Stăpân sau slugă,
Îți înalță monument;
Fericit cine 'l conjugă
Tot-d'auna în prezent.

Însă, vai d'acela care
Îl conjugă în trecut!
Ce cumplită disperare
E'n cuvîntul: *am avut!*

Bine-ar fi, din ori-ce carte
Acest timp să fie șters,
Asvirlit cât mai departe,
Exilat din univers!

Sunt nebuni ce cu-o negare
Îl compun, știți, tam-nesam,
Și 'ndrăsnesc cu înfruntare
Să declame: *n'am, n'am, n'am!*

Dar a frașei întocmire
O preschimbă nu 'n zadar,
Ș'o fac ast-fel să se 'nșire:
— De nimica *n'am..* habar!

N'am, atuncea însemnează
Că au toate de prisos...
Resfățați, care jonglează
Și'ntorc vorbele pe dos,

Printr'un lux ce orî și cine
Nu și'l poate acorda,
Schimbă vorba, ca mai bine
Printr'un *nu* să zică *da*.

O, aceia 'n conjugare
Sunt puternici; lecții dau
Cum să zică pe: *am, ai, are*,
Pentru că, de sigur, *au!*

N. Ținc.

ȘAHUL ȘI CERȘETORUL.

(P O V E S T E)

(Urmare și fine).

— Fie precum dorești, răspuse regele Persiei neputându-și da seamă, de o cam dată, de suma ce oferise ajutor cerșetorului în momentul acela pentru viitoarele patru-zeci de zile, apoi împreună cu suita lui, plecă de acolo mai departe; iar cerșetorul își făcea fel de fel de iluzii când se gândea la bucuria ce o să'i aducă dupe împlinirea celor patru-zeci de zile darul bine-voitor ce'i hărăzise șahul Persiei cu prilejul eșirei sale în cale.

*

Nici o schimbare nu se făcuse în șahul

Persiei în timpul trecerei celor patru-zeci de zile devenite ani pentru bietul cerșetor care avea să'și primească darul regelui dupe trecerea lor. Șahul pedepsea mereu pe toți perșii cari nu se puteau ține de vorbă și ce era mai rău, de astă dată, pedepsele acestora se schimbaseră, căci regele, pentru a pune odată capăt acestei slăbiciuni omenеști, privită de el cu cei mai rei ochi, decretase în această privință pedeapsa cu moarte.

Cu două zile mai 'naint d'a se împlini cele patru-zeci cât avea să fie ajutat cerșetorul, Șahul esecutase încă un persan pentru vina neținerii de vorbă, pe care n'o mai putea tolera cu nici un chip, spre bucuria cerșetorului care 'și alcătuisse pe 'ndelete și cu totul scoteala banilor ce era în drept să primească din vistieria Șahului.

La ziua hotărâtă, adică în ziua ce a urmat dupe trecerea celor patru-zeci, cerșetorul se duse la palatul regal și ceru să vorbiască cu Șahul care, la drept vorbind, nici că se aștepta la o ast-fel de vizilă.

În sfârșit, dupe mai multă gălăgie între el și pasnicii palatului, dete Dumnezeu de fu lăsat să intre la Șahul.

— Ei, 'ți-ai făcut socoteala, prietene? îl întreabă Șahul de față cu aceleași cinstite fețe simandicoase ale sfetnicilor cu care se afla și în momentul când a făgăduit ajutor cerșetorului.

— Da, milostive stăpâne, răspuse acela smerit.

— Și cât ți se cuvine, dupe socoteala făcută?

Drept răspuns cerșetorul ingenuchind înaintea Șahului, îi sărută mâinile și'i întinse o hârtie, un fel de compt, dupe care avea să primească din vistieria Șahului suma de 5.497.558.138,88 și, pentru-că eă nu'mi mai aduc aminte cum se chemau monedele de felul leului nostru, pe vremurile acelea, în Persia, hai să le înlocuim noi și să le botezăm cu numele de lei noi d'ai noștri, ca să ne putem pronunța mai lămurit; adică avea să ia, dupe socoteala făcută, 5.497.558.138 de lei și 88 bani, bătuți pe muche, nici mai mult și nici mai puțin, căci așa fusese vorba și așa făgăduise și Șahul și vorba ceia, cine nu deschide ochii mai din vreme, deschide punga mai târziu.

Șahul, firește, rămase trăsmit când văzu scris pe hârtie suma banilor ce'i cerea cerșetorul și de o cam-dată crezu că e nebun, lucru ce'l făcu să'i ceară explicații cum a ajuns la pretențiunile unei așa de fabuloase sume de bani.

— Milostivul nostru stăpân, zise cerșetorul, își amintește că a făgăduit supusului său cerșetor această sumă acum patru-zeci de zile, iar pentru ca luminatul Șah stăpânitor să nu

aibă vre-o îndoială de cinstea supusului său rob, îl rog să facă însuși socoteala celor ce mi-a hărăzit în dar, și, zicând ast-fel, întinse șabului un alt petec de hârtie cu următoarea socoteală, care, cu drept cuvânt bine și-o făcuse el și în drept era să ceară Șahul suma de bani arătată mai sus; iată și acea socoteală:

In ziua	1	0.,01	In ziua	21	10.485.,76
" "	2	0.,02	" "	22	20.971.,52
" "	3	0.,04	" "	23	41.943.,04
" "	4	0.,08	" "	24	83.886.,08
" "	5	0.,16	" "	25	167.772.,16
" "	6	0.,32	" "	26	335.544.,32
" "	7	0.,64	" "	27	671.088.,64
" "	8	1.,28	" "	28	1.342.177.,28
" "	9	2.,56	" "	29	2.684.354.,56
" "	10	5.,12	" "	30	5.368.709.,12
" "	11	10.,24	" "	31	10.737.418.,24
" "	12	20.,48	" "	32	21.474.836.,48
" "	13	40.,96	" "	33	42.949.672.,96
" "	14	81.,92	" "	34	85.899.344.,92
" "	15	163.,84	" "	35	171.798.691.,84
" "	16	327.,68	" "	36	343.597.383.,68
" "	17	655.,36	" "	37	687.194.767.,36
" "	18	1.310.,72	" "	38	1.374.389.534.,72
" "	19	2.621.,44	" "	39	2.748.779.069.,44
" "	20	5.242.,88	" "	40	5.497.558.138.,88

Adică în toate aceste patru-zeci de zile, se cuvenea cerșetorului tocmai suma de 5.497.558.138 lei și 88 de bani așa că, de bună seamă, avea dreptate Șahul să se uite mult și bine și pe listă și la cerșetor.

De plătit, nu e vorbă, a plătit el banii ăștia; dar o pomeni-o și morților cu care s'o mai întâlni, că ălor de 'i-a 'ntâlnit a spus'o deja.

Nu e mai puțin adevărat însă că nici n'a mai avut curajul în restul domniei lui să mai pedepsească pe vr'unul pentru vina neșinerii de vorbă. Ba, ce era mai mult că d'aci 'n colo mai pe toți aceia pe care'i condamnau tribunalele pentru ast-fel-fel de vini îi grația cu plăcere și adesea oară 'l auzea lumea: „Om e frate; a greșit și el!“ asta'i a fost zicătoarea până la moarte.

P. M. Rădulescu-Micșunești.

BOGĂTAȘUL SATULUI.

— Păi bine, nașule, zece care dă lemne să ni le iaî într'o noapte, zicea Ion al Mirii către Costache Ivanciuc, bogătașul satului.

— Tacî, fine! Ei, mare lucru! Intinde-te și tu spre-ai lui Avram.

— Păi, nu ți-a spus Ghică, că și-ai lui Avram vor să ne cotropească. De, nașule, mai avem înfățișare la Curte, la București; acolo s'o îndura D-zeu să ni se facă dreptate.

— E hei, fine! la București.....

Și un ris voios isbucni din pieptul lui Costache.

— Acolo trebuie poli mulți, și voue, de, nu prea v'a lăsat D-zeu.

— Om face și noi ce-om putea, dar tot om răsi acolo.

— Nu iaî o țuiculiță? Dă, poate să cădem la pace. Mă Grigore, zice Costache, la o slugă, ia dă-ne două țoîuri și-o oală cu țuică.

Ivanciuc și Ion s'așezară pe treptele scării; iar între ei era oala cu țuică.

După vre-o două ciasuri, Ion al Mirii mergea chefliu spre casă; cam beat, dar putea să și dea seamă.

— Hm, hoț e nașul; păi nici eu nu's prost. Adicăteala să mă ia cu binele, până'o scăpa de la Curte și apoi să ne taie toată pădurea.

Mai bodogănd el așa, intră în casă.

— Mă, Ghico, pe Mercuri din săptămâna ce să pun; avem înfățișare la Curte. Să nu pierdem sorocul. Auzi, nașu, să ne împăcăm; că de, suntem oameni săraci, și la Curte trebuie poli..

— Eu am mai fost cu tăicuțu la Curte, nu te potrive, acolo is boerii ai mari, zise fratele său Ghică al Mirii.

— Dă, mă frate; păi dacă ne-a tăia pădurea în lipsă?

— În lipsă? Dar nu ne-o mânca Bucureștii, și privi încrunțat la pușca din perete; ne-om înalpa și noi acasă.

— Feciorii lui Avram și cu ai Popei, vor să ne cotropiască din partea aialaltă.

— La Curte s'alerge; ori așa, ori așa. Pă Duminică din noapte plecăm, să fim Mercuri la București.

— Mai, avem două zile.

Apoi frații își vëzură de treburi.

* * *

Duminică din noapte, când apun Rarițele, feciorii lui Vasile al Mirii erau pe drum, urcând valea Dâmboviței spre București. Aveau de drum; șapte poști nu se face așa ușor pe jos. De plecarea lor nu s'a aflat în sat de cât pe seară la horă, căci Ion avea o drăguță cu care era logodit și ea a spus la o surată și de aice a știut tot satul. Avram și Popeștii erau în han la bătură și cum vëzură pe Costache Ivanciuc, îi săriră înaintea.

— Noroc, nașule,

— Sărut mâna, nașule.

— Ai Mirii au plecat la București, la proces. Să le facem dă petrecanie până când s'or înalpa.

Zimbi șiret Costache.

— Măi, băeți, fiți oameni dă treabă, că D-zeu nu lasă fără pedeapsă faptele astea.

— Așa-i, taică, lăsați oamenii în tihnă, adaugă de la masă preotul satului.

Sa mai domoliră feciorii lui Avram, dar Popeștii începură :

— Ia lasă, taică, sfinția ta ia și cenușa din vatra creștinului, și ne spuî nouă brașoave din carte, lasă că știm noi. Cum o zice nașu, așa să fie.

— Mă, băeții, mai treceți pe la mine și-om mai grăi noi. Iaca, mâne pă la toacă o să fiu acasă ; c'apoi o să plec și eu la București, Marți din noapte. Și Costache Ivanciū luă loc între cei-ălți la masă, și cu toți priveau cum să învărte hora, mereu tânăra, mereu voiasă. Ea e aceeași cum s'a pomenit din strămoși, numai noi ne ducem.

* * *

Lună din noapte, oamenii lui Costache Ivanciū tăiau de-avalma, vrăsmășește, pădurea Mireștilor, fără frică de păcat. Costache îi înșelase p'ai lui Avram și pe Popești, ca să poată el singur cotropi toată pădurea. El știa că o să piardă procesul la Curte, dar nici lor să nu le rămână pădure. Și ca să înceapă altă judecată, știa el prea bine cât de greu o să le vie Mireștilor, oameni nevoeși. O telegramă din București, de la avocatul lui, înștiință pe Costache să vie mai din vreme cu martorii. Tot ce era mai păcătos și mai de rind în sat era martor al lui Costache, oameni cari și vindeau jurământul. Ivanciū lăsă lemnele așa tăiate și porni chiar pe seară la București, la martorii lui.

* * *

Veseli se înapoiau Mireștii spre casă. Căștigaseră la Curte.

— Veți, Ioane, făcu Ghică, c'aice-s boerii ai mari, cari judică drept, nu ca la târg la noi.

— Dar, de ce-a zis nașu c'o să ne învețe minte cu judecățile ? O să ne ia și casa ?

— Ferească sfințul ; de, ca omu supărat.

Și cum mergeau ei așa repede pe drum, întâlniră niște care goale, cari fuseră cu țuică și se înapoiau acasă. Erau din satul vecin cu al lor,

— E, hei, noroc!

— Noroc!

Și, urcându-se într'un car, se îndreptau spre casă.

* * *

Cum ajunse Ivanciū în sat, și porni îndată slugile să taie pădurea Mireștilor, s'o isprăvească cu totul. Vroia să-și răzbune în felul ăsta. Pe de altă parte, trimesese un logotăt prin sat să strângă care de pe la datornicii lui, să aducă lemnele în bătătură. Să în-

tâmplase că era o sârbătoare și oamenii nu voiră să iasă cu carele, că-i păcat; dar slugile lui tăiau pădurea mereu.

Dimineață de mult s'apropiau și Mireștii de sat, și pe drum întâlniră vre-o zece care de lemne venind din spre pădurea lor. Cunoscură lemnele, dar slugile lui Ivanciū, le spuse că sunt din pădurea stăpânului lor.

Li se strânse inima la amândoi frații, le venise așa ca o ameteală; apoi Ghică, sârand din car, o luă rasna prin livezi spre casă; Ion îl urmă de aproape strigându-l mereu. Cum ajunse în casă, Ghică scoase din sin hârtiele și actele de stăpânire cu care s'a slujit în proces; apoi puse mâna pe pușcă, Ion când intră și-l văzu cu pușca în mână se repezi să i-o smulgă; dar Ghică să feri.

— Mă, Ioane, ne mănâncă nașu toată averea... Și un oftat lung, îndesat, șuerător îi sbucni din piept.

— Păi, atunci ce facem ?

Și peripețiile procesului îi veniră în minte cu toate necazurile și suferințele...

— Să începem alt proces ?

— Ci, ad'o oală cu țuică; lasă, ce o vrea D-zeu! Și, luând o cârpă, curăță pușca și-i puse capse noi.

— Acum, o să s'aleagă.

Frații luară țuica și Ghică spuse:

— Du-te la Gheorghe păduraru și-i cere pușca să mergem la epuri, spune-i c'a mea e stricată.

Aceiaș gând hotărît, ucigător pătrunse și în mintea lui Ion. Fără să zică o vorbă își lua căciula și porni la Gheorghe Peste puțin se întoarse cu pușca. În timpul ăsta Ghică, mai bău o oală cu țuică și amândoi frații se îndreptară spre pădurea lor. Dar cei șapte stânjeni de pădure erau tăiați. Costache Ivanciū, cu vre-o douăzeci de care, încărcă lemnele, cu crengi cu tot. Lângă Costache era feciorul său, călărașu, cu pușca la spinare. Când își văzură pădurea tăiată, amândoi frații rămaseră trăsniți. Bănuiau așa ceva, dar nu le venea să creadă ochilor. Sângele li se urcă în cap fierbinte, ochii li se injectase. Costache îi văzu și spuse lui Petre, feciorul său, să fie gata cu pușca, că, de-or sări hoții de Mirești, să-i omoare.

Ghică și Ion s'apropiau de Costache.

— Asta-i dreptatea, nașule?! scrâșniră Mireștii. Și în acelaș timp, două pocnături urlau în pădure, dureros, sfîșietor. Costache Ivanciū și Ion al Mirii se sbăteau în agonia morții. Pe seară, jandarmii duceau în lanțuri pe Petre al lui Ivanciū și pe Ghică al Mirii; pușca lui Ion nu luase foc.

Spiru Hasnaș.